ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΥΠΟ

ΘΕΟΦΑΝΟΥΣ Γ. ΠΑΡΑΣΧΟΥ.

ΤΗ ΣΥΜΠΡΑΞΕΙ ΠΟΛΛΩΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΛΟΓΙΩΝ.

ΤΟΜΟΣ Α΄.

ΕΝ ΣΜΥΡΝΗ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Ο ΤΥΠΟΣ

1873.

Φιλόμουσοι Ὁμογενεῖς!

Διὰ τῆς Εὐγενοῦς πάντων ὑμῶν Συνδρομῆς καὶ ὑποστηρίξεως, προερχομένης βεβαίως ἐκ τῆς πρὸς τὰ καλὰ καὶ ὠφέλιμα κλίσεώς σας, ἀφικόμεθα αἰσίως εἰς τὸ τέλος τοῦ Α'. Τόμου τοῦ Α'. ἔτους τῆς Ἀνατολικῆς Ἐπιθεωρήσεως. Ἐσμὲν δὲ βέβαιοι ὅτι καὶ κατὰ τὸ Δεύτερον ἤδη θέλομεν τύχει τῆς αὐτῆς καὶ ἔτι μείζονος, ἐπερειδόμενοι ἐπὶ τῶν ἐπαισθητῶν τροποποιήσεων καὶ σπουδαίων βελτιώσεων τὰς ὁποίας θέλει λάβει. Καθότι ἐκτὸς τῆς αὐξήσεως τοῦ Σχήματος, τοῦ ἐκλεκτοῦ χάρτου καὶ τῆς προσθήκης τακτικῶν εἰκόνων, τὸ σπουδαιότερον εἶναι ὅτι προσελήφθησαν ὡς τακτικοὶ Συντάκται ἐξ Ἀθηνῶν μὲν ὁ Κύριος *Ν. Πολίτης* γνωστὸς εἰς πάντα τὸν φιλολογικὸν κόσμον· ἐκ Σύρου δὲ ὁ εὐπαίδευτος Δικηγόρος Κ. *Τιμ. Ἀμπελᾶς* ὡς καὶ ὁ Κύριος *Χούμης*· ἐκ Σμύρνης ὁ Κύριος *Εὐριπ. Σκιάρης* καὶ ἐκ Γερμανίας, ὁ πρὸς τελειοποίησιν τῶν σπουδῶν του μεταβὰς Κύριος *Ἀλέξανδρος Ι. Ὀλύμπιος*, ὡς καὶ πολλοὶ ἄλλοι τῶν τε ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν Σμύρνῃ Ἑλλήνων λογίων. Θὰ δημοσιεύωνται δ' ἤδη ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἄρθρα Ἐπιστημονικὰ πρωτότυπα, Βιογραφίαι τῶν ἐπισημοτέρων ἀνδρῶν, τὰ Ἐκλεκτότερα τῶν δραματικῶν ἔργων, Ἱστορικὰ ἀνέκδοτα, Διηγήματα, Μυθιστορίαι ἐκλεκταὶ καὶ ὠφέλιμοι ἐκ τῶν Διασημοτέρων Συγγραφέων, Περιηγήσεις, Ποιήσεις, κτλ. Προέβημεν δ' εἰς πάσας ταύτας τὰς ἀνωτέρω τροποποιήσεις καὶ διὰ τῆς Προτροπῆς πολλῶν φίλων λογίων ἐξ Ἀθηνῶν καὶ Σμύρνης. Ἡ δὲ τιμὴ ἔσται ἡ αὐτὴ καὶ τοῦτο ὅπως τὸ σύγγραμμα καταστάθῃ εὐαπόκτητον καὶ παρὰ τοῖς ἀπορωτέροις. Τελευτῶντες δ' ἤδη ἀπονέμομεν δημοσίᾳ τὴν βαθεῖαν ἡμῶν εὐγνωμοσύνην πρὸς πάντας τοὺς ἑκουσίως καὶ μετὰ προθυμίας διὰ τοῦ γλαφυροῦ αὐτῶν καλάμου κοσμήσαντας τὰς στήλας τοῦ Περιοδικοῦ, ὡς καὶ πρὸς πάντας τοὺς ἀξιοτίμους ἐν τῷ ἐξωτερικῷ καὶ εἰς τὰ διάφορα μέρη τῆς Ἀνατολῆς Ἀνταποκριτὰς, οἵτινες ἐκ φιλογενῶν καὶ φιλοτίμων αἰσθημάτων ὁρμώμενοι ἐδέχθησαν εὐχαρίστως τὸ βαρὺ τοῦτο τῆς Ἀνταποκρίσεως ἔργον ἄνευ οὐδενὸς ὑλικοῦ συμφέροντος. Ἐπίσης δὲ καὶ πρὸς πάντας τοὺς φιλομούσους Συνδρομητὰς διὰ τὴν ὄντως σπανίαν αὐτῶν προθυμίαν περὶ τὴν προπληρωμὴν τῆς Συνδρομῆς των.

Η ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ.

Υ. Γ. Ἐπειδὴ τινὲς τῶν Ἀξιοτίμων Ἀνταποκριτῶν Κωνσταντινουπόλεως Πόρτ-Σαΐδ, Ἀθηνῶν, Σύρου, καὶ ἄλλων τινῶν μερῶν τῆς Ἑλλάδος καὶ Εὐρώπης δὲν ἀπέστειλαν ἄχρι τοῦδε τὰ ὀνόματα τῶν ἐπιλοίπων Συνδρομητῶν· διὰ τοῦτο ἐξαιτούμεθα τῆς συγγνώμης των ἐπιφυλλασσόμενοι ἀκολούθως ὅπως ἐν ἰδιαιτέρῳ φυλλαδίῳ, δυναμένῳ νὰ συμπεριληφθῇ ἐν τῷ Πρώτῳ Τόμῳ, καταχωρίσωμεν αὐτά.

ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ.

ΕΤΟΣ Α'. ΦΥΛΛ. Α'. | 1 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1872.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ.

Ἀναλαμβάνοντες σήμερον τὴν ἔκδοσιν τῆς Ἀνατολικῆς Ἐπιθεωρήσεως, ἐπάναγκες κρίνομεν νὰ διαλάβωμεν ἐν ὀλίγοις περὶ τῆς πορείας, ἣν θέλει βαδίσει αὕτη. Πρώτιστον σκοπὸν προτιθεμένη, ὅπως συνδιάσῃ τὸ σπουδαῖον μετὰ τοῦ τερπνοῦ καὶ ὠφελίμου, θαρραλέως προβαίνει εἰς τὴν δημοσιότητα, στηριζομένη εἰς πολλοὺς λογίους, οἵτινες προθύμως ἀνεδέχθησαν νὰ ὑποστηρίξωσιν αὐτὴν διὰ τοῦ καλάμου.

Ἑπομένως θέλουν δημοσιεύεσθαι ἐν τῷ συγγράμματι τούτῳ.

α'. Ἄρθρα ἐπιστημονικὰ καὶ φιλολογικὰ πρωτότυπα καὶ μεταπεφρασμένα.

β'. Βιογραφίαι τῶν ἐπισημοτέρων ἀνδρῶν τοῦ κόσμου.

γ'. Τὰ ἐκλεκτότερα τῶν δραματικῶν ἔργων.

δ'. Ἱστορικὰ ἀνέκδοτα καὶ ἐπεισόδια.

ε'. Διηγήματα καὶ μυθιστορίαι ἐκλεκταὶ καὶ ὠφέλιμοι.

ς'. Περιηγήσεις.

ζ'. Ποιήσεις.

Καὶ ἐν γένει πᾶν τὸ συντελοῦν εἰς τὴν πρόοδον καὶ ἐπαύξησιν τοῦ περιοδικοῦ, πεπεισμένοι ὅτι διὰ τῆς ἐνδελεχοῦς ἐργασίας καὶ τῆς ἐκλογῆς τῆς ὕλης, θέλομεν τύχει τῆς ὑποστηρίξεως τῶν φιλομούσων συνδρομητῶν.

Τὸ περιοδικὸν θέλει ἐκδίδεσθαι δὶς τοῦ μηνὸς ἐκ σελίδων 32 ἕκαστον φυλλάδιον, τῶν 8 χρησιμευουσῶν εἰς ἐκλεκτόν τι παράρτημα. Θέλομεν δὲ προσπαθήσει, καὶ περὶ τούτου εἴμεθα ἐκ προοιμίων βέβαιοι, νὰ ἐκδίδηται ἀκριβῶς τὴν 1ην καὶ 15ην ἑκάστου μηνὸς, σῶον καὶ ἀνελλιπές. Θέλομεν ἐκλέγει δὲ παραρτήματα πάντοτε τοιαῦτα, ὥστε νὰ μὴ διαρκῶσι πλέον τῶν ἓξ μηνῶν. Σήμερον ἀρχόμεθα τοῦ Πίφ-Πάφ τοῦ Ἐδ. Λαβουλαίη.

Τέλος μὴ ἐπιθυμοῦντες νὰ λέγωμεν μεγάλας ὑποσχέσεις καὶ ἐπαγγελίας, ἀρκούμεθα διαβεβαιοῦντες τοὺς κυρίους συνδρομητὰς, ὅτι πᾶσαν προσπάθειαν θέλομεν καταβάλλει, ὅπως ἐκπληρώσωμεν εὐσυνειδήτως τὰς ἀνωτέρω ὑποσχέσεις ἡμῶν, καὶ ὅτι θέλομεν, ἂν τύχωμεν ἀρκούσης ὑποστηρίξεως, τὸ σύγγραμμα ἡμῶν ἐπαυξήσει.

ΠΡΑΓΜΑΤΕΙΑ

Περὶ

ΤΑΡΤΟΥΦΟΥ

Ὑπὸ

ΚΩΝΣΤ. Θ. ΛΑΜΠΑΔΑΡΙΟΥ.

Ἀναγνωσθεῖσα ἐν τῷ Φιλολογικῷ Συλλόγῳ «Παρνασσῷ.»

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ.

Κατερχόμενος σήμερον δημοσίᾳ εἰς τὸν πλήρη κόπου καὶ μελέτης οὐ μικρᾶς, ἔτι δὲ ἀδιέξοδον λαβύρινθον τῆς ἐπιστήμης, ἔνθα καὶ ὁ ἱκανώτατος μύστης ταύτης δύναται εἰς πᾶν μετὰ σκέψεως καὶ ἐργασίας προμεμελετημένης βῆμα νὰ σκοντάψῃ καὶ κατακριθῇ εἴτε ὑπὸ ἐπιπολαίων ἀναγνωστῶν, εἴτε ὑπὸ σπουδαίων, ὧν αἱ γνῶμαι μεγίστην ὠφέλειαν παρέχουσι τοῖς ἐργαζομένοις, προτίθεμαι νὰ διεξαγάγω θέμα τι ἐν τῇ σημερινῇ μάλιστα τῆς κοινωνίας ἀγορᾷ περιστρεφόμενον καὶ ἐπωφελῶς ἐξαργυρούμενον, ὅπερ καλεῖται Ταρτοῦφος.

Ἐξελεξάμην δὲ τὸ θέμα τοῦτο οὐχὶ διὰ νὰ ἀναπτύξω τὴν συνώνυμον κωμῳδίαν, τὸ ἀριστούργημα τοῦτο τοῦ ἀρίστου Μολιέρου, ἀλλὰ διὰ νὰ δείξω ὅτι ὁ Ταρτοῦφος ζῇ εἰς πᾶσαν ἐποχήν, εἰς πᾶσαν τάξιν ἀνθρώπων· διότι ἂν ἐπισταμένως ἐξετάσωμεν ἡμᾶς αὐτοὺς καὶ τοὺς κύκλῳ ἡμῶν θὰ ἴδωμεν ὅτι ὁ Ταρτοῦφος εὑρίσκεται καὶ μεταξὺ τῶν ἰδιωτῶν, καὶ μεταξὺ τῶν κληρικῶν, καὶ μεταξὺ τῶν πολιτικῶν, ἐμφωλεύει δὲ καὶ εἰς τὴν τάξιν τῶν γερόντων, καὶ εἰς τὴν τάξιν τῶν νέων, ὑποβόσκει τέλος καὶ εἰς τὰς ψυχὰς τῶν γυναικῶν καὶ εἰς τὰς καρδίας τῶν νεανίδων, πρὸ πάντων ὅμως εἰς τοὺς θέσει στρατιώτας τοῦ πνεύματος, ὡς ἡ ἱστορία τούτων διδάσκει ἡμᾶς· διότι ὡς ἄνθρωποί εἰσι πνεῦμα, ὡς καὶ οἱ λοιποί, ἐνδεδυμένον σῶμα ὑλικόν, ὑποκύπτον εἰς τὰς τῆς φύσεως ἐπιδράσεις, καὶ ἕνεκα τῆς ἀντιθέτου ταύτης καταστάσεως τῆς φύσεως καὶ τοῦ πνεύματος ἀναγκάζονται πολλάκις νὰ ὑπακούσωσι ταῖς διαταγαῖς τῆς φύσεως. Μὴ δυνάμενοι ὅμως ὡς πιστοὶ στρατιῶται νὰ ἐγκαταλείπωσι φανερὰ τὰς τάξεις των περιπίπτουσιν εἰς ἀλλότρια ἔργα διὰ πλαγίας ὁδοῦ, ἔχοντες ὁδηγὸν τὴν προσποίησιν, τουτέστι τὴν ὑπόκρισιν, ἐν μιᾷ δὲ λέξει τὸν Ταρτοῦφον.

Τίς δὲ εἶναι καὶ λέγεται Ταρτοῦφος; Ἄνθρωπος ἔχων ψυχὴν δολίαν, πλήρη ὑποκρίσεως, ἄνθρωπος ὃν ἄν τις ἐξωτερικῶς μόνον ἐξετάσῃ, ὡς θέλομεν ἴδει κατόπιν ἐκ τῆς παραθέσεως τεμαχίων τινῶν τῆς συνωνύμου κωμῳδίας, οὐχὶ δὲ κατὰ βάθος καὶ μετὰ πολλῆς προσοχῆς, θὰ εὕρῃ ὅτι εἶναι τὸ ἄκρον ἄωτον τῆς ἠθικῆς. Βλέπεις τινὰ λ. χ. καθ' ὁδὸν ἢ ἔν τινι συναναστροφῇ σεμνῶς βαδίζοντα νὰ σὲ πλησιάζῃ, ἄρχεται νὰ σοὶ προσμειδιᾷ, σὲ χαιρετᾷ ὑποκλινέστατα, σοὶ ὁμιλεῖ μετὰ χάριτος καὶ γλυκύτητος, σὺ ἐξαπατώμενος ὑπὸ τῶν γλυκυτάτων καὶ διδακτικωτάτων λόγων του ἀνοίγεις εἰς δευτέραν συνάντησιν τὴν καρδίαν σου· ἀνοίγεις τὰς ἀγκάλας σου καὶ τὸν ὑποδέχεσαι, ὡς ἤθελες ὑποδεχθῇ προσφιλῆ ἀδελφὸν ἢ γεγηρακότα γονέα, ἢ φίλον εἰλικρινῆ πρὸ πολλῶν ἐτῶν μακράν σου εὑρισκόμενον, ἐνῷ οὗτος, ὁ κακῇ μοίρᾳ ἐξαπατήσας σε, εἶναι ἄξιος καὶ σὲ καὶ τοὺς συγγενεῖς σου νὰ κατασυκοφαντήσῃ, καὶ αὐτὸ τὸ ἱμάτιόν σου ν' ἁρπάσῃ.

Τὸν εἰσάγεις ἐν τῇ πενιχρᾷ κατοικίᾳ σου, τὸν ἐνδύεις, τὸν καθαρίζεις, χρηματικῶς τὸν βοηθεῖς, παραθέτεις τούτῳ καθ' ἑκάστην τράπεζαν πολυτελεστάτην καὶ κλίνην ἀναπαυτικωτάτην, ἐὰν ἀσθενήσῃ ἀγρυπνεῖς παρὰ τὸ πλευρόν του, ἡ ἐλαχίστη κακοδιαθεσία του σὲ λυπεῖ καὶ σὲ ταράττει, καὶ ὅμως αὐτὸς οὐδὲν ἄλλο διαλογίζεται εἰμὴ πῶς νὰ σὲ ἐξαπατήσῃ, πῶς ν' ἁρπάσῃ καὶ τὸν ἔσχατον ὀβολόν σου, πῶς καὶ αὐτὴν τὴν συζυγικήν σου κλίνην τέλος νὰ μολύνῃ. Ἰδοὺ ὁ χαρακτὴρ τοῦ Ταρτούφου.

Ταρτοῦφον δυνάμεθα νὰ συναντήσωμεν, ἐν τῇ μακρᾷ ἢ βραχείᾳ ἡμῶν πορείᾳ ἐν τῇ εὐφροσύνῳ μὲν εἴς τινας, λυπηρᾷ δὲ εἰς πολλοὺς ὁδῷ τῇ καλουμένῃ Κόσμος, καὶ ἐν τῇ θρησκείᾳ καὶ ἐν τῇ πολιτείᾳ, καὶ ἐν τῇ φιλίᾳ, καὶ ἐν τῷ συζυγικῷ δεσμῷ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον.

Ἐνταῦθα δὲν προτίθεμαι ν' ἀναλύσω τὴν ὑπόθεσιν τῆς συνωνύμου κωμῳδίας, οὔτε νὰ ἐξετάσω τὰ καθέκαστα· διότι καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν ἀπολαυσάντων ὁπωσοῦν μάθησίν τινα ἀνέγνωσαν ταύτην, καὶ προσέτι μήτε καιρός, μήτε τόπος ὑπάρχει πρὸς ἐντελεστέραν ἀνάπτυξιν αὐτῆς· οὔτε νὰ ὑποδείξω τὴν ἐκ ταύτης προερχομένην ὠφέλειαν, ἀφοῦ ἐπίσημος ἀνήρ, ὁ μακαρίτης Κοραῆς, εἶπεν ὅτι τὸ δρᾶμα τοῦτο συνήργησε νὰ ἐλευθερώσῃ τὴν Γαλλίαν ἀπὸ τοὺς ὑποκριτὰς τοῦ δεκάτου ἑβδόμου αἰῶνος, ἀφοῦ καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα Ταρτοῦφος κατετάχθη εἰς τὸ λεξικὸν τῆς Ἀκαδημίας ὡς συνώνυμον τοῦ ὑποκριτοῦ. Ἕνεκα ὅμως τῆς μεγάλης ἀγαθότητος τῆς ψυχῆς του, ἥτις πάντοτε ἐσκέπτετο διὰ τὸ γενικὸν καλὸν τοῦ κόσμου, καὶ οὐδέποτε ἠδύνατο νὰ πιστεύσῃ ὅτι μετὰ τὸν μετὰ μεγίστης πιστότητος χλευασμὸν ἀνηθίκων πράξεων ἃς τὸ συνώνυμον δρᾶμα εἰκονίζει, ἠδύναντο ν' ἀναφῶσιν, ὡς ἄλλοι Ἀνταῖοι, νέοι Ταρτοῦφοι, περιέπεσεν ὁ μακαρίτης Κοραῆς εἰς σφάλμα εἰπὼν (*) ὅτι τὸ δρᾶμα τοῦτο ἐμπόδισε νὰ γεννηθῶσι νέοι Ταρτοῦφοι διάδοχοι τῶν πρώτων· διότι ὄχι μόνον εἰς ἀρχαιοτέραν ἐποχήν, κατόπιν βεβαίως τοῦ συγγράψαντος τοῦτο, ἐγεννήθησαν ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ ἕτεροι, ἀλλὰ καὶ τὴν σήμερον ἔχομεν πρόσφατα παραδείγματα, καὶ πρὸ τοῦ Γαλλογερμανικοῦ πολέμου, καὶ ἐπὶ τῆς διαρκείας αὐτοῦ, ἀνθρώπων, οἵτινες ἐνῷ πρὶν ἐκήρυττον ἀρχὰς δημοκρατικὰς καὶ λαοσωτηρίους, ὕστερον ὅμως ἐπὶ τῆς πεσούσης αὐτοκρατορίας ἐγένοντο οἱ πρὶν ἀγαθοὶ καὶ φιλελεύθεροι, ἀλλὰ πένητες καὶ ξεβράκωτοι, θιασῶται τῆς καταστροφῆς, πλὴν κάτοχοι πολλῶν ἑκατομμυρίων, δι' ὧν ἐνετρύφων καὶ ἐχλεύαζον τοὺς πρὶν πρὸς ἰδίαν συμφορὰν πιστεύοντας εἰς αὐτούς.

Πολλὰ παραδείγματα τοιούτων ἔχομεν, ἀλλὰ δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐνδιατρίψωμεν εἰς ταῦτα ἔχοντες πρὸ ὀφθαλμῶν πλείστους ὅσους Ταρτούφους τῆς πατρίδος ἡμῶν, οὓς πρέπει νὰ ἐξετάσωμεν.

Καί, μὰ τὴν ἀλήθειαν, πρέπει νὰ ἐξετάσῃ τις τούτους νὰ ἐρευνήσῃ τὰς πράξεις καὶ νὰ ἀποκαλύψῃ αὐτοὺς γυμνούς· διότι οὐδέποτε πρέπει ν' ἀποκρύπτωμεν τὰ ἐλαττώματα, ἅτινα περικαλύπτουν ἡμᾶς αὐτοὺς, ἢ τοὺς πέριξ ἡμῶν παρισταμένους, ὅπως διὰ τῆς ἀποκαλύψεως τούτων παραχθῇ καρπός τις ὠφέλιμος πρὸς βρῶσιν καὶ θρέψιν ἡμῶν αὐτῶν καὶ τῶν ὁμοίων τῶν ἐν τῇ αὐτῇ κοινωνίᾳ ζώντων· διότι ἡ ἀπεικόνισις ἐλαττωμάτων ἑνὸς ἀτόμου ἢ πολλῶν δύναται ν' ἀπαλλάξῃ, ἂν ὄχι πάντας, τοὐλάχιστον μέγα μέρος τούτων, ἀπὸ τοῦ νὰ περιπέσωσιν εἰς τὰ αὐτὰ ἐλαττώματα, ἅτινα κατακριτέα θεωροῦνται ὑπὸ τῆς κοινωνίας.

Ποσάκις ὁ Ταρτουφισμὸς τῶν κληρικῶν, τῶν ἑκάστοτε φερόντων εἰς τὰ χείλη τὰ ὡραιότερα παραγγέλματα τῆς θρησκείας, δὲν ἐπέφερεν ἀναστάτωσιν εἰς τὴν συνείδησιν τοῦ δυστυχοῦς θνητοῦ τοῦ καθ' ἑκάστην ταλαιπωρουμένου ἐπὶ τῇ ἀβεβαιότητι τοῦ μέλλοντος, δὲν ἐτάραξε τὸ καθεστὼς θρησκευτικὸν πολίτευμα, δὲν διήρεσε τοὺς πρὶν ἡνωμένους φίλους, δὲν ἠρήμωσε καὶ δὲν ἐρημόνει πενιχρὰς καλύβας, δὲν κατέστησε πένητας τοὺς πρὶν ἐν εἰρήνῃ διάγοντας καὶ ἀπολαύοντας ἐν ἡσυχίᾳ καὶ ὁμονοίᾳ τὰ δῶρα τῆς φύσεως!

Ποσάκις ὁ Ταρτουφισμὸς τῶν ἰδιωτῶν δὲν ἀπεμάκρυνε τὰς πρὶν ἐν ἀδελφικῇ ἀγάπῃ ζώσας δύω ψυχάς, συνδεδεμένας διὰ τοῦ ἱεροῦ μυστηρίου τοῦ γάμου, δὲν κατέστησε δυστυχῆ τὰ ἐκ τούτων παραχθέντα πλάσματα, δὲν ἔθρεψε τὸ μῖσος τῶν συγγενῶν καὶ τὴν καταφρόνησιν τῶν ξένων, δὲν κατεβίβασε προώρως εἰς τὸν τάφον θνητόν τινα καταρώμενον τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ἐγεννήθη, ὑβρίζοντα καὶ αὐτὸν τὸν πλάστην του ἐπὶ τῇ αἰφνιδίῳ μεταβολῇ τῆς τύχης του!

Ποσάκις ὁ Ταρτουφισμὸς τῶν πολιτικῶν, τῶν ἑκάστοτε φερόντων εἰς τὰ χείλη των ὅτι τὸ δεῖνα ἀπαιτεῖ τὸ ἐθνικὸν συμφέρον, ἡ δόξα τῆς πατρίδος, τὸ συμφέρον τέλος τῆς ἀνθρωπότητος, δὲν ἐπέφερε καταστροφὰς εἰς κράτη γειτονικά, ἔχοντα τὴν αὐτὴν γλῶσσαν, τὸ αὐτὸ θρήσκευμα, ἐνῷ ἂν ὅσα τὰ χείλη τούτων λέγουν ἠσθάνετο καὶ τὸ ἐλάχιστον ἡ καρ-

(*) Ἴδε προλεγόμεναι Κοραῆ εἰς τὸ Α'. τῆς Ἰλιάδος, ἔκδοσις ωια'.

δία των, ὁ κόσμος δὲν θὰ εὑρίσκετο, ὡς σήμερον, εἰς τοιαύτην ἀβέβαιον κατάστασιν, ἔνθα ὁ πλοῦτος ποδοπατεῖ τὴν πενίαν, καὶ ἡ φαινομένη ὑπεροχὴ ὑποσκελίζει τὴν πραγματικήν, ἥτις ὡς ἐκ τῆς ταπεινότητος καὶ μετριοφροσύνης, οὐχὶ δὲ τοῦ κομπασμοῦ καὶ τῆς κενοδοξίας, ζῇ ἐν τῷ κρυπτῷ, καταστρέφεται ἐν τῇ ἀπομονώσει καὶ διάγει βίον ἀβίωτον!

Ποσάκις ὁ Ταρτουφισμὸς τῶν πολιτικῶν ἐπέφερεν ἀνυπολογίστους καταστροφάς, ἃς καθ' ἑκάστην ἀναγινώσκομεν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν ἀνθρώπων τούτων, οἵτινες ἄλλα μὲν λέγουσιν, ἄλλα δὲ ποιοῦσιν, ἐνῷ ἂν πραγματικῶς ἐφρόντιζον καὶ διὰ τοὺς ἐπιλοίπους ἀνθρώπους, δὲν ἤθελον καταδικάζει εἰς πλείστας μέχρι τοῦδε περιστάσεις λαὸν προσπαθοῦντα ν' ἀναλάβῃ τὰ δικαιώματά των, ἀλλ' ἀπεναντίας ἀντὶ νὰ ἐμποδίζωσιν αὐτόν, ἤθελον παρακινεῖ μᾶλλον, ἀντὶ νὰ παρεμβάλλωσι δυσκολίας εἰς τὰ ἐπιχειρήσεις του, ἤθελον βοηθῇ αὐτὸν πάσχοντα ὑπὸ δουλείας, ἐργαζόμενον ἀπὸ πρωΐας μέχρις ἑσπέρας ὅπως παραγεμίζῃ διὰ τῶν ἐκ τοῦ κόπου καὶ τοῦ ἱδρῶτός του προερχομένων κερδῶν τὴν κοιλίαν ὀλίγων ἐπὶ τῆς γῆς ὄντων!

Ὁ Ταρτοῦφος λόγῳ μόνον ἀγαπᾷ τὸν φίλον, ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ ὁποίου τυχὸν κατοικεῖ, πράγματι ὅμως προσπαθεῖ ν' ἀπολαύσῃ ὅ,τι καλὸν ὑπάρχει ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ ξενίζοντος φίλου. Ἐκήρυττεν ὁ Ταρτοῦφος τοῦ Μολιέρου ὅτι ἀγαπᾷ τὸν πλησίον του, καὶ ὅτι πάντα ὅσα θησαυρίζει διὰ τοὺς πτωχοὺς μόνον θησαυρίζει, καὶ ὅμως ὅταν οἱ συγγενεῖς τοῦ Ὀργῶν ἔπεσον εἰς τοὺς πόδας του καθικετεύοντες τοῦτον ν' ἀποδώσῃ τὸ δίκαιον εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Ὀργῶν, ὅστις συλληφθεὶς ὑπὸ τῶν ἀπατηλῶν λόγων τοῦ Ταρτούφου καὶ ἐξοργισθεὶς κατὰ τοῦ υἱοῦ, ὡς τοῦτο φαίνεται ἐν τῇ Γ' πράξει, σκηνῇ ζ' κατέγραψε πάντα τὰ κινητὰ καὶ ἀκίνητα εἰς ὄνομα τοῦ Ταρτούφου, οὗτος ὁ θεοσεβὴς ἀντὶ ν' ἀποδώσῃ τὰ δίκαια εἰς τὸν υἱόν, συμφώνως πρὸς τὰς ἀρχάς, ἃς ἐκήρυττεν ὁ Ταρτοῦφος ἀπέστειλε τὴν ἐξουσίαν ὅπως ἀποπέμψῃ τὸν δυστυχῆ Ὀργὼν τοῦ οἴκου του, τὸν Ὀργὼν, ὅστις ἐν τῇ ἀγαθότητί του ἐπείθετο εἰς τοὺς λόγους τοῦ ἀπατεῶνος Ταρτούφου, τοῦ ζητήσαντος καὶ αὐτὴν τὴν συζυγικὴν κλίνην νὰ μιάνῃ, τοῦ πρὶν ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ εὐεργέτου του ἀποβαλόντος τὴν φθειριῶσαν καπόταν καὶ περικαλλῆ ἐσθῆτα ἐνδυσαμένου, δαπάνῃ βεβαίως τοῦ ὑποδεχθέντος αὐτὸν ἀνοικταῖς ἀγκάλαις.

Πόσοι τὴν σήμερον ἐν τῷ κράτει τούτῳ ξενίζονται Ταρτοῦφοι, οἵτινες ἀποβαλόντες τὸ πρὶν ξεσχισμένον ἔνδυμα, καὶ πολυτελεστάτην ἐσθῆτα ἐνδυσάμενοι καταπιέζουσι διὰ τῶν πράξεών των τὸν λαὸν τοῦτον, ὅστις ἐν τῇ μεγίστῃ πραότητί του ξενίζει αὐτοὺς νομίζων ὅτι ἐκ τῶν χειλέων των ῥέει μέλι, ἐνῷ ὄξος καὶ δηλητήριον ῥέει.

Πόσοι καὶ ποικίλοι Ταρτοῦφοι ἐμφωλεύουσιν εἰς πᾶσαν κοινωνίαν, μὰ τὴν ἀλήθειαν, ἀγνοεῖ πᾶς τις ν' ἀπαριθμήσῃ! Διότι δὲν δυνάμεθα νὰ καλέσωμεν Ταρτούφους τοὺς κληρικοὺς ἐκείνους, οἵτινες διὰ λόγων προσπαθοῦν νὰ πείσωσιν ἄλλους νὰ πιστεύσωσιν ὅ,τι αὐτοὶ περιφρονοῦσι διὰ τῶν πράξεών των;

Τοὺς πολιτικοὺς ἐκείνους, οἵτινες ἡμέραν καὶ νύκτα σχίζονται κηρύττοντες τὰ συμφέροντα τοῦ ἔθνους, ἐνῷ ἐν τῇ πράξει ἔχουσι μόνον τὸ συμφέρον τῆς σακκούλας;

Ταρτοῦφοι δὲν εἶναι ἐκεῖνοι τῶν κληρικῶν, οἵτινες κηρύττουσι γεγονυῖα τῇ φωνῇ ὅτι τὸν κόσμον ἐγκαταλείπουσι χάριν ψυχικῆς σωτηρίας, ἐνῷ τὰ ἔργα των πόρρω ἀπέχουσι τῶν λόγων των, ἐνῷ οἱ πλεῖστοι τούτων ἐν κρυπτῷ τὰ αἴσχιστα κατεργάζονται; Ἔχομεν πλεῖστα παραδείγματα τοιούτων Ταρτούφων ν' ἀναφέρωμεν, ἅτινα ἀποσιωπῶμεν ὡς πρόσφατα, καὶ ἵνα μὴ διαταράξωμεν τὸν βαθὺν ὕπνον τῶν ἔργον ἐχόντων ν' ἀποτρέπωσι ταῦτα καὶ ὄχι νὰ ἐνισχύωσι.

Πόσους κληρικοὺς Ταρτούφους βλέπει τις καθ' ἑκάστην νὰ δεικνύωσι μεγίστην εἰς τὴν ἠθικὴν προσήλωσιν, νὰ περιφρονῶσι κατὰ τὸ φαινόμενον τῶν ἐπιγείων, νὰ παρέχωσιν ἐλεημοσύνην ἐνώπιον ἀνθρώπων ἐὰν συναντήσωσί τινα πτωχόν, νὰ τρέφωσι διὰ τῶν χειλέων ἀγάπην πρὸς τὸν πλησίον, ἀπαγγέλλοντες ἑκάστοτε «τὸ ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν,» καὶ «ἀγαπᾶτε ἀλλήλους,» ἀλλ' ὅμως ὄχι μόνον διὰ τῶν πράξεών των δὲν περιφρονοῦσι

τῶν ἐπιγείων, ἀλλὰ καὶ κάτι τι περισσότερον τῶν λοιπῶν θνητῶν ἀπολαμβάνουσιν, ὄχι μόνον τὸν πτωχὸν δὲν ἐλεοῦσιν, ὅταν καὶ ὅπως πρέπῃ ἀλλὰ καὶ τὸ ἔσχατον τούτου ἀργύριον ἁρπάζουσιν, ὄχι μόνον δὲν φροντίζουσι διὰ τὸν πλησίον των, ἀλλὰ καὶ καταδιώκουσιν αὐτὸν ὡς δολοφόνοι, καὶ δηλητήριον παρέχουσι τοῖς ὁμοίοις των ὁσάκις καθίστανται ἐμπόδιον τῶν ἀπολαύσεών των, πρὸς ταχυτέραν βεβαίως ἀπαλλαγὴν τῶν ἐπιγείων (*).

Ταρτοῦφοι δὲν εἶναι ἐκεῖνοι, οἵτινες καὶ ἐν συναναστροφαῖς, καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς, καὶ εἰς τὰς παναγύρεις, καὶ ἀπ' ἄμβωνος κηρύττουσι τὴν νηστείαν, κηρύττουσι τὴν ἐν ταῖς τραπέζαις λιτότητα, αὐτοὶ ὅμως ὡς νέοι Σαρδανάπαλοι, ἢ Λούκουλοι παραθέτουσιν ἐν τῇ τραπέζῃ αὐτῶν πολυποίκιλα φαγητά;

Αὐτοὶ ἴσια ἴσια ἠνάγκασαν τὸν συγγραφέα τῆς συνωνύμου κωμῳδίας νὰ καλέσῃ ταύτην — ὁ Ταρτοῦφος — διότι διηγοῦνται ὅτι ὁ Μολιέρος πρὶν τελειώσῃ τὸ ἔργον του ἠπόρει πῶς νὰ βαπτίσῃ τὸν ἥρωα αὐτῆς, ὅτε μίαν τῶν ἡμερῶν παρευρεθεὶς εἰς μέρος τι ἔνθα συνανεστρέφοντο ὁ ἐν Παρισίοις ἀπεσταλμένος τοῦ Πάπα μετὰ δύω ἄλλων κληρικῶν, εἰδέ τινα πωλοῦντα ὕδνα γαλλιστὶ λεγόμενα τρούφα (truffes) φυτὰ πολυζήτητα εἰς τὴν Γαλλίαν διὰ τὰς τραπέζας τῶν τρυφηλῶν. Ὁ πωλητὴς τῶν ὕδνων ἐπλησίασε τοὺς ἁγίους πατέρας, ὅτε ὁ εἷς ἐξ αὐτῶν ὁμιλῶν ὀλίγα Ἰταλικά, ἅμα ἤκουσε τὴν λέξιν τρούφα, ἐρεθισθεὶς φαίνεται ἐκ τῆς ὄψεως, ὡς γυνὴ ἔγκυος, ἀνέκραξε μετὰ πάθους ἰταλιστὶ γελοίως πως — «Ταρτόφφαλι, Ταρτόφφαλι σινιὸρ Νούντσιε!» — Ὁ Μολιέρος, ὅστις παρετήρει τὰ πάντα μετὰ προσοχῆς, συνέλαβεν ἐκ τῆς τεταραγμένης ταύτης ἐπιφωνήσεως τὴν ἰδέαν νὰ δώσῃ εἰς τὸν ἥρωα τῆς κωμῳδίας του τὸ ὄνομα Ταρτοῦφος.

Καί, μὰ τὴν ἀλήθειαν, εἶχε δίκαιον· διότι ὄχι μόνον οὗτοι ἦσαν πράγματι ὑποκριταί, ἀλλὰ καὶ ἕτεροι πλεῖστοι ὑπάρχουσι καὶ δύνανται νὰ ὀνομασθῶσι τοιοῦτοι. Διότι Ταρτοῦφοι-ὑποκριταὶ δὲν εἶναι ἐκεῖνοι, οἵτινες ἀναμετρῶντες γῆν τε καὶ θάλασσαν καὶ πλεῖστα χρήματα καταδαπανῶντες ὅπως προσηλυτίσωσιν ἀσθενῆ τινα θνητὸν, ἐγκαταλείπουσι πλείστους ὁμοίους πάσχοντας τὰ πάνδεινα; Κ' ἐνῷ κηρύττουσιν ἰδέας ἠθικωτάτας, αὐτοὶ πάντα τὰ τῆς ἀνηθικότητος μέσα μεταχειρίζονται ὅπως ἀπολαύσωσι πράγματός τινος εὐαρέστου;

Ταρτοῦφοι-ὑποκριταί,-δὲν εἶναι πλεῖστοι μοναχοὶ καὶ μοναχαί, οἵτινες κατακλειόμενοι εἰς μοναστήρια λόγῳ μὲν ὅτι ἀπηρνήθησαν τὸν κόσμον, καὶ ὅτι ἔχουσι κατὰ νοῦν νὰ σκληραγωγήσωσι τὸ σῶμα πρὸς σωτηρίαν τῆς ψυχῆς, πράγματι ὅμως ὅπως ἄνευ κόπου καὶ δαπάνῃ βεβαίως ἀλλοτρίᾳ ἀπολαύσωσιν ἐν κρυπτῷ ὅσα κατεργόμενοι εἰς πόλεις κηρύττουσιν ἀσεβῆ καὶ ἀντικείμενα τῇ θρησκείᾳ;

Ταρτοῦφοι δὲν εἶναι ἐκεῖνοι, οἵτινες διὰ τῶν ἐφημερίδων κηρύττουσιν ἀρχὰς λαοσωτηρίους, ὅπως ἐξαπατήσωσι καὶ λαὸν καὶ βασιλέα ἵνα ἀνέλθωσιν εἰς τὴν ἐξουσίαν χάριν ἁπλῆς μόνον κενοδοξίας ἢ χάριν πληρώσεως τοῦ κενωθέντος βαλαντίου των;

Ταρτοῦφοι δὲν εἶναι ἐκεῖνοι τῶν νέων, οἵτινες ἐν συναναστροφαῖς μετὰ μὲν τῆς μητρὸς ὁμιλοῦσι καὶ συζητοῦσι θέμα περὶ ἠθικῆς, ἀνακηρύττονται ὀπαδοὶ τῆς καλῆς συμπεριφορᾶς, τὴν δὲ κόρην προσπαθοῦσι νὰ σαγηνεύσωσι, κ' ἐνῷ ἐνώπιον τῶν συγγενῶν της πολλοὺς ὑπὲρ αὐτῆς ἐπαίνους ἀναμασσῶσιν, ἔξω ὅμως εἰς τὰς ὁδοὺς περιπαίζουσι καὶ κατασυκοφαντοῦσι ταύτην διὰ πράγματα οὐδόλως ὑπάρξαντα, μόνον ὅπως δείξωσιν ὅτι κάτι τι κατορθόνουσιν ἐν τῷ βασιλείῳ τῆς Ἀφροδίτης;

Ταρτοῦφοι δὲν εἶναι καὶ ἐκεῖναι τῶν ἀπογόνων τῆς Εὔας, αἵτινες ἐνῷ κατὰ τὸ φαινόμενον δεικνύουσι μεγίστην ἀγάπην καὶ τρυφερότητα πρὸς τὸν κακῇ μοίρᾳ ἐμπεσόντα εἰς τοὺς ὄνυχάς των, καὶ περιποιοῦσι τοῦτον καὶ θωπεύουσιν, ἐν τῷ κρυπτῷ ὅμως τὸν ἐξαπατῶσι διὰ πολλῶν καὶ διαφόρων προσποιήσεων, ἀκολουθοῦσαι βεβαίως τὴν προμήτορά των Εὔαν; Ταρτοῦφοι δὲν εἶναι καὶ ἐκεῖναι, αἵτινες ἐνῷ ὑποκρίνονται τὴν καλὴν οἰ-

(*) Παράδειγμα ἔστω τὸ μοναστήριον τῆς Πεντέλης.

κοδέσποιναν, καὶ κατακρίνουσι τὴν πολυτέλειαν, καὶ διασχίζουσι τὰ ἱμάτια αὐτῶν ὑπὲρ τῆς λιτότητος, περιφέρονται ὅμως ἀπὸ πρωΐας μέχρι νυκτὸς εἰς τὰ ἐργαστήρια πρὸς ἀγορὰν πολυτελοῦς τινος ἐνδύματος,—ὡς ἐὰν τὸ ἔνδυμα δείκνυσι τὴν μορφὴν ἢ τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνδρὸς,—καταspαταλῶσιν εἰς ἀσήμαντα πράγματα τὴν περιουσίαν τοῦ συζύγου, αἵτινες ἂν δὲν δύνανται ν' ἀπολαύσωσί τι πιεζόμεναι ὑπὸ τῆς κακῆς καταστάσεως τῆς κοινωνίας, ἀρεσκομένης πάντοτε,ὡς οἱ ἀρχαῖοι Ἀθηναῖοι, εἰς τὰ νεώτερα, ἢ ὑπὸ τῆς ἀντιζηλίας πρὸς ἄλλας, καὶ τοι μὴ τῆς αὐτῆς κοινωνικῆς θέσεως, ἀναγκάζονται ἐπὶ τέλους νὰ πωλῶσι καὶ αὐτὴν τὴν τιμήν των χάριν εὐτελοῦς ταινίας;

Ὁ Ταρτοῦφος κρύπτει εἰς τὰ βάθη τῆς καρδίας του τὸ ἰδιοτελὲς συμφέρον καὶ ὑποκρίνεται φιλίαν, διὰ δὲ τῆς προσπεποιημένης ταύτης φιλίας σκάπτει ὅσον τὸ δυνατὸν βαθύτατα τὸν λάκκον τοῦ εἰς τὰς στηθείσας παγίδας του ἐμπεσόντος θύματος, ὅπως κάλλιον ὠφεληθῇ ἐκ τῆς καταπτώσεως.

Οὗτος διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τοῦ σκοποῦ του καταφεύγει εἰς τὴν ἀπάτην, εἰς τὸν δόλον, εἰς τὸ ψεῦδος, εἰς τὴν ἀδικίαν, εἰς τὴν συκοφαντίαν, εἰς τὴν ἐπιβουλὴν τῆς τιμῆς καὶ τῶν συμφερόντων τοῦ φίλου του, χάριν δὲ ἰδιοτελείας δύναται καὶ αὐτοῦ τοῦ εὐεργέτου του τὴν περιουσίαν νὰ διαρπάσῃ, ὡς συμβαίνει ἐν τῇ Ε'. πράξει σκηνῇ Ζ'. τῆς συνωνύμου κωμῳδίας.

Τέλος δὲ οἱ Ταρτοῦφοι ἐξαφανίζουσιν ὁλοκλήρους πόλεις, καθιστῶσι μισητοὺς παρὰ τῷ λαῷ βασιλεῖς ἀγαθούς, διότι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον παρὰ τοῖς βασιλεῦσι βόσκουσιν οἱ μεγαλείτεροι καὶ καταστρεπτικώτεροι Ταρτοῦφοι, διαιροῦσι τοὺς φίλους, διότι ἐν τῇ διαιρέσει εὑρίσκουσι τὸ ἴδιον συμφέρον, προσποιοῦνται τὸν ἀγαθὸν, διότι διὰ τῆς προσποιήσεως ἐξαπατῶσιν εὐκόλως τοὺς πλησιάζοντας αὐτοὺς, διδάσκουσιν τὴν ἠθικὴν, διότι διὰ τῆς διδασκαλίας κινοῦσι τὸ σέβας καὶ τὴν συμπάθειαν τῶν ἀκουόντων αὐτοὺς, διαλύουσι συνοικέσια, διότι ἐν τῇ διαλύσει ἀνέτως ἀπολαμβάνουσιν ὅ,τι πρὶν ἐν κρυπτῷ καὶ μετὰ δυσκολίας ἠδύναντο νὰ ἀπολαύσωσιν.

(Ἕπεται συνέχεια.)

ΕΠΙΣΤΟΛΙΜΑΙΑ ΔΙΑΤΡΙΒΗ

ΠΕΡΙ

ΟΝΟΜΑΤΟΘΕΣΙΩΝ ΤΙΝΩΝ ΕΝ ΣΥΡΩ.

Ἐν τῷ 382ῳ φυλλαδίῳ τῆς Πανδώρας ἀνέγνωμεν διατριβὴν περὶ τινων ὀνομάτων χωρίων καὶ τοποθεσιῶν ἐν Σύρῳ. Καθ' ὅσον γνωρίζομεν εἶναι ἡ πρώτη περὶ τοιούτου ἀντικειμένου εἰδικὴ πραγματεία ἢ τοὐλάχιστον μόνη κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη καὶ ἐπηνέσαμεν τὴν πρωτοβουλίαν τοῦ λογίου ἀνδρὸς, ὅστις ἀπέστειλε τὸ ἀρθρίδιον ἐκεῖνο εἰς τὴν Πανδώραν. Ἡ σπουδαιότης, ἣν ἀποδίδομεν εἰς τὴν ἄλλως βραχυτάτην ταύτην πραγματείαν συνίσταται οὐχὶ βεβαίως εἰς τὴν πληθὺν ἢ τὴν ἀκρίβειαν τῶν ὀνομάτων, οὐδ' εἰς τὴν εὐστοχίαν τῆς παραγωγῆς τινῶν ἐξ αὐτῶν, ἀλλ' εἰς τὴν πρόθεσιν καὶ τὸν σκοπὸν πρὸς ὃν ἀποβλέπων ἔκαμεν ἀρχήν. Ὁ σκοπὸς οὗτος, ἂν ἀντελήφθημεν καλῶς καὶ πρὸς ὃν πληρέστατα συμφωνοῦμεν, εἶναι νὰ περισυναχθῶσιν ἀπανταχόθεν τὰ ὀνόματα τῶν θέσεων ὅλων τῶν Ἑλληνικῶν χωρῶν, ὅπως ἕκαστον ἐπιτοπίως προφέρεται καὶ μετὰ περιγραφῆς βραχυτάτης τῆς φύσεως τοῦ τόπου εἰς ὃν ἀπαντᾶται. Ἕως ἐδῶ συμφωνοῦμεν μετὰ τοῦ κ. διατριβογράφου, ἐπέκεινα ὅμως εἴτε διὰ τὴν ταχύτητα καὶ συντομίαν, μεθ' ἧς ἐγράφη ἡ ἐπιστολιμαία πραγματεία του, εἴτε ἐκ διαφορᾶς γνώμης αἱ ἰδέαι μας διίστανται περὶ δύο τινα.

Πρῶτον μὲν πρεσβεύομεν ὅτι οὐχὶ μόνον ἀρχαίας ἤτοι ἀρχαϊκὰς ὀνοματοθεσίας ἀλλὰ πάσας ἐν γένει ἤτοι καὶ νεωτέρας ἐποχῆς, καὶ οὐχὶ ἀκεραίας, καὶ κατ' ἐλάχιστον κεκολοβωμένας ἀλλ' ἐν οἵᾳ δήποτε καταστάσει διατελούσας καὶ ἀκόμη παντάπασιν ἀκατανοήτους. Ἔτι δὲ πλειότερον οὐχὶ μόνον ἑλληνικὰς ἀρχαίας ἢ νεωτέρας ἀλλὰ καὶ τὰς ἀλλογλώσσους εἴτε σημαντικὰς εἴτε ἀσημάντους· ταῦτα δὲ διὰ τοὺς κατωτέρω ἐκτεθησομένους λόγους.

Δεύτερον νομίζομεν ὅτι οὐχὶ *διὰ τὰ παραταχθῶσιν ὡς μικροσκοπικαὶ λεγεῶνες κατὰ τῶν μαρτυριῶν τοῦ ἀπαισιοδόξου ἐκείνου Γερμανοῦ* (τοῦ Φαλμεραΐερ) πρέπει νὰ συναχθῶσι καὶ γραφῶσι τὰ ὀνόματα τῶν διαφόρων θέσεων ἀλλὰ διὰ πολλοὺς ἄλλους λόγους ὧν μεταξὺ δύναται νὰ θεωρηθῇ *τὸ πολὺ τελευταῖος* ὁ λόγος οὗτος.

Οἱ λόγοι δι' οὓς ὑπολαμβάνομεν ἀναγκαῖον νὰ γίνῃ ἡ συναγωγὴ τῶν ὀνομάτων τούτων εἶναι οἱ ἑπόμενοι οὓς πιθανὸν νὰ πρεσβεύῃ καὶ ὁ ἐν τῇ Πανδώρᾳ γράφων ἀλλὰ παρέλειπεν ἴσως διὰ βραχυλογίαν ἢ ὡς ὅλως εὐνοήτους.

Πρῶτον μὲν διὰ τὸν αὐτὸν σκοπὸν καὶ ὁ μακαρίτης Κοραῆς καὶ ὁ Μαυροφρείδης καὶ ὁ Κυπριανὸς καὶ ἄλλοι μετ' αὐτοὺς ἕως ἐσχάτων ἔκριναν ἀναγκαῖον ἵνα περισυναχθῶσιν ἅπασαι αἱ λέξεις τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς γνώσσης, ἵνα ἀφ' ἑνὸς μὲν δι' αὐτῶν πλουτίζηται ἡ νέα γλῶσσα, ἀφ' ἑτέρου δὲ διευκρινῶνται πολλαὶ ἀρχαίων λέξεων σημασίαι ἢ παρασημασίαι. Ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς ὀνόμασι τῶν θέσεων, περὶ ὧν ὁ λόγος, εἶναι περιττὸν νὰ εἴπωμεν ὅτι τὰ πλεῖστα εἶναι προσηγορικὰ ὀνόματα ἢ ἐπίθετα. Διὰ τῶν ὀνομάτων δὲ τούτων προσγίγνεται ἀκόμη καὶ ἐλπὶς νὰ ἐξακριβωθῶσι καὶ πολλὰ τῶν παλαιῶν γεωγραφικὰ ὀνόματα εἴτε κύρια εἴτε προσηγορικά. Οὕτως ἐν ταῖς πλείσταις τῶν νήσων ὑπάρχουσι παράλια μέρη φέροντα τὸ ὄνομα ὁ Ἐμπορειὸς ἢ τὸ Ἐμπορεῖον προφερόμενον εἴς τινας Νεμπορειὸ, ὅπερ οὐδὲν ἄλλο ἀναμιμνήσκει ἢ τὸ τῶν ἀρχαίων Ἐμπορεῖον ἢ Ἐμπόριον σημαῖνον τὸν ὅρμον ἢ τὸν λιμένα ἐν ᾧ ἐγίνετο ἡ ἐμπορία μετὰ τῶν καταπλεόντων πλοίων ἢ εἰς ὃν κατέπλεον τὰ πλοῖα, τὴν παρ' ἡμῖν Ἰταλιστὶ καλουμένην Σκάλαν. Ἰδοὺ πῶς ἐξηγεῖ ἐν τοῖς ἀτάκτοις ὁ μακαρίτης Κοραῆς τὴν λέξιν Ἐμπορειό· «τόπος ὅπου οἱ ξένοι ἔμποροι συνιστῶσιν ἀποθήκας ἢ κατοικίας ἵνα ἐμπορεύωνται.» Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἀναφέρονται καὶ πόλεις ὑπὸ τὸ ἀνωτέρω ὄνομα ἡ μὲν ἐν Ἱσπανίᾳ ἀποικία τῶν Φωκαέων, ἡ ἄλλη ἐν Ἰνδικῇ παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ἰνδοῦ, καὶ ἡ τρίτη ἐν τῇ κάτω Ἰταλίᾳ. Ἀπέναντι τῆς Χίου εἰς τὴν Ἐρυθραίαν Χερσόννησον, πρὸς τὸ βορειοδυτικὸν, ὑπάρχει χωρίον ὀνομαζόμενον *Λυθί*, ὅπερ οὐδὲν ἄλλο δεικνύει εἰς ἡμᾶς ἢ τὸ ὄνομα τῶν ἀρχαίων Ἐρυθρῶν, ὧν τὴν θέσιν βλέπομεν ἐν τοῖς παρακειμένοις ἐρειπίοις. Ἐν Κῷ πρὸς τὰ ἀνατολικὸν παράλιον ὑπάρχει πεδίον ἐκτενὲς κεκαλυμμένον ὑπὸ δυσδιακρίτων πλέον ἐρειπίων, ὧν τὰ πλεῖστα εἰσὶ κεράμια σκευῶν συντρίμματα καὶ λαξευτοί τινες ἀλλ' ἠκρωτηριασμένοι λίθοι, ἐσπαρμένοι ἐν τοῖς ἀγροῖς. Τὸ μέρος τοῦτο καλεῖται ὑπὸ τῶν ἐντοπίων *Ἀντιμάγεια*, ὅπερ δεικνύει ἡμῖν τὴν ὕπαρξιν ἐκεῖ πόλεως Ἀντιμαχείας τοῦ λιμένος τῆς ὁποίας ἴχνη ἔτι φαίνονται. Ἐν Δέσβῳ ὑπάρχει θέσις μετ' ἐρειπίων καλουμένη *Γέρα*, οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι ἐκεῖ ἔκειτο ἡ *Ἱερὰ* πόλις, καταστραφεῖσα, ὡς λέγει ὁ Πλίνιος, πρὸ τῆς ἐποχῆς του· ὁμοίως δύναταί τις νὰ φέρῃ πλεῖστα παραδείγματα.

Δεύτερον διὰ νὰ ἐξαχθῇ ἐκ συγκρίσεως τῶν νεωτέρων ὀνομάτων ἡ κοινότης πολλῶν ὀνομάτων ἐν διαφόροις ἑλληνικαῖς χώραις ἢ νήσοις, ἐξ ὧν ἀφ' ἑνὸς μὲν δυνατὸν νὰ ἐξακριβωθῇ ἡ προσηγορικὴ σημασία πολλῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ παρατηρηθῇ ἡ ὁμοιότης τῆς κρίσεως τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ περὶ τῶν χαρακτηρισμῶν τῶν θέσεων. Ἐκ τοῦ τελευταίου συμπεραίνεται ἡ συχνοτάτη ἐπιμιξία τῶν Ἑλληνικῶν ἐπαρχιῶν. Τοιαῦτα παραδείγματος χάριν, Βάρη (ἡ ἢ τὸ) ὄνομα πολλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος, οἷον ἐν Σύρῳ, Ἀττικῇ, Τήνῳ, Κεφαλληνίᾳ, καὶ Μικρᾷ Ἀσίᾳ, ἀντικρὺ τῶν Μυρμηκοννησίων, ἀποδιδόμενον εἰς ἐπιθαλασσίους τινὰς θέσεις. Ὅτι τὸ ὄνομα τοῦτο εἶναι ἡ λέξις *βᾶρις-ιδος* εἶναι ὀφθαλμοφανές, ἀλλ' ὅτι σημαίνει πλοῖον εἶναι γελοῖον. Τὸ πιθανὸν καὶ ἴσως ἀληθὲς εἶναι ὅτι σημαίνει *οἶκον, μέγαρον ἢ ὀχυρὸν* ὅ,τι δηλαδὴ ἐσήμαινεν ἡ λέξις παρὰ τοῖς μεταγενεστέροις. Τὸ ὄνομα τοῦτο φαίνεται ὅτι κατά τινα ἐποχὴν ἦτο σύνηθες εἰς τὰ ἐπιθαλάσσια, ὅπως οὖν, μεγάλα κτίρια ἢ ὀχυρώματα, καθὼς εἶναι ἡ λέξις Πύργος, ἐπὶ τῶν μεσογειοτέρων καὶ ὀρεινῶν. Δὲν ὑπάρχει ἴσως τόπος Ἑλληνικὸς ἐν ᾧ νὰ μὴ ὑπάρχῃ θέσις ἢ

ὅρος φέρον τὸ ὄνομα Πύργος, μετὰ ἢ ἄνευ ἐρειπίων ἀρχαίου κτιρίου, συνήθως δὲ ὑπάρχει μὲ κατάληξιν παρηλλαγμένην καθὼς ἐν Χίῳ Πυργί, ἐν Μήλῳ Πύργωμα καὶ Πυργιάντες, εἴς τινα δὲ μέρη μὴ ὑπάρχον ἁπλῶς πύργος, ὑπάρχει σύνθετον ἐξώπυργος, παληόπυργος, Τουρκόπυργος καὶ τὰ τοιαῦτα. Ὁ πύργος εἶναι, ὡς γνωστόν, τὸ ἀρχαιότατον οἰκοδομικὸν ὄνομα, σημαῖνον ὀχύρωμα· ἡ ῥίζα του εὑρίσκεται ἐν τοῖς Περγάμοις τοῦ Ὁμήρου, ἐν ταῖς λέξεσι Πέργη καὶ Πέργωμα καὶ ἐν τοῖς Burg ἢ Bourg τῶν εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν, ἀλλὰ καὶ Βουργᾶς παρὰ τὴν Μαύρην θάλασσαν καὶ Μεσαμβοῦργον ἐν Κυθήροις. Ταῦτα δὲν ἐνδιαφέρουσιν ἡμᾶς τὸ ἐνδιαφέρον ἡμᾶς εἶναι ὅτι ὑπῆρξεν ἐποχὴ καθ' ἣν οἱ ἄνθρωποι ἐν Ἑλλάδι ἔκτιζον *πύργους καὶ βάριδας* καὶ καθὼς τὸ πρᾶγμα, οὕτω καὶ τὸ ὄνομα ἀπέβη κοινόν, διασωζόμενον ἔτι. Ἄξιον δὲ παρατηρήσεως εἶναι ὅτι τὴν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις *ἄκραν* ἢ *ἀκρόπολιν* ἤτοι ὀχυρωμένον ὑψηλὸν μέρος πόλεως ἢ λιμένος, ἀντικατέστησε παρὰ τοῖς νεωτέροις ἕλλησιν ὁ πύργος καὶ ἡ βᾶρις στενώτερον, καὶ τὸ Κάστρον εὐρύτερον, λέξις εἰσχωρήσασα εἰς τὴν Ἑλλάδα, οὐχὶ ὅπως τινες πιστεύουσι διὰ τῶν Φράγκων, Βενετῶν καὶ Γενουαίων, ἀλλὰ διὰ τῆς Βυζαντινῆς ὀνοματολογίας ἥτις ἦτο καθαρῶς Ῥωμαϊκή. Καὶ τὸ Κάστρον παρατηροῦμεν ὅτι εἶναι λέξις κοινὴ καὶ λεγομένη περὶ τῆς πόλεως, ὠχυρωμένης ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ κατ' ἀντίθεσιν τῆς ὑπαίθρου γῆς καὶ τῶν χωρίων. Τὸ ὄνομα *Πόλις* παρὰ τοῖς νεωτέροις Ἕλλησιν ἐξέλειπε διαμεῖναν μόνον εἰς τὴν πρωτεύουσαν πόλιν ἤτοι τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἀντὶ τῆς πόλεως ἢ τοῦ ἄστεως παρέμεινε τὸ ὄνομα *Κάστρον* ἢ *Χώρα*, ὅπερ εἶναι ὅλως παράσημον, ἀλλ' εἰκάζομεν ὅτι ἀπεδόθη κατ' ἀντιδιαστολὴν πρὸς τὰ χωρία ἅτινα ὑποκοριστικῶς ὀνομάζοντες ἠναγκάσθησαν νὰ ἀποδώσωσιν εἰς τὴν πόλιν, οἷον ὡς μητέρα τῶν χωρίων ὄνομα τῆς αὐτῆς ῥίζης ἀλλὰ μὴ ὑποκοριστικὸν καὶ τρόπον τινὰ μεγεθυντικόν. Τοιαύτην ἔννοιαν ἔχει ἡ Χώρα, μέγα χωρίον παρὰ τῷ λαῷ. Οὐχὶ μετὰ τῆς αὐτῆς σπουδαιότητος, ἀλλ' ὅπως δήποτε σημειωτέον ὅτι ἐν Καρπάθῳ καὶ Λέσβῳ ὑπάρχει χωρίον ἐρ' ὑψηλοῦ μέρους ὀνομαζόμενον ἡ Ἔλυμπος καὶ ἐν Χίῳ χωρίον ὁμοίως κείμενον καὶ καλούμενον οἱ Ἐλύμποι· ὑπάρχουσι δὲ καὶ ἀλλαχοῦ βουνὰ καὶ χωρία φέροντα ὄνομα τῆς αὐτῆς ῥίζης ὡς ἐν Λαυρίῳ, μικρᾷ Ἀσίᾳ παρὰ τὴν Προῦσαν, Κύπρῳ καὶ ἀλλαχοῦ. Καὶ τοῦτο δεικνύει ὅτι οὐχὶ μόνον ὁ ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ Τροίᾳ Ὄλυμπος οὕτως ἐκαλεῖτο ἀλλὰ καὶ ἄλλα ὑψηλὰ μέρη. Τοὺς ἐν Χίῳ Ἐλύμπους ὁ σοφὸς ἱστοριογράφος τῆς Χίου Βλαστὸς παράγει ἄλλοθεν, ἀλλ' ἡ παραγωγὴ δὲν φαίνεται ἡμῖν εὔστοχος. Περίεργον δ' εἶναι ὅτι εἰς πάντα ταῦτα τὰ ὀνόματα ὁ ἀρκτικὸς φθόγγος Ο προφέρεται τὰ νῦν Ε διότι καὶ ὁ Θεσσαλικὸς Ὄλυμπος καλεῖται Ἔλυμπος συνήθως, καθ' ἃ καὶ τὸ δημοτικὸν ἆσμα «Ἐγῆκα Ἐψηλὰ 'ς τὸν Ἔλυμπο κτλ.» ἀλλὰ καὶ ἡ ἀρχαία Ὄλυνθος τὰ νῦν καλεῖται ἡ Ἔλυθος. Ἐν Σύρῳ, Χίῳ, Σερίφῳ, Ἀττικῇ, Ἀχαΐᾳ καὶ ἀλλαχοῦ ὑπάρχουν θέσεις καλούμεναι τὰ Χάλανδρα ἢ τὸ Χαλάνδρι. Ἐν Χίῳ ὑπάρχει θέσις μὲ ῥέοντα ὕδατα Ναγὸς ἢ Ναός, ἐν Πάρῳ πόλις μὲ ὕδατα Νάγουσα καὶ Νάουσα. Ἐν Τήνῳ Πάνορμος, ἐν Σύμῃ Πάνορμος, ἐν Μυκόνῳ καὶ ἐν Κρήτῃ κατὰ τὸν Μεσαιῶνα ἐπίσης καὶ ἀλλαχοῦ. Ἐννοεῖται ἡ παρατήρησις, εἰς ἣν ἀναφέρονται ὅλα τὰ παραδείγματα δὲν ἀληθεύει καθ' ὁλοκληρίαν καὶ ἐπὶ πάντων, διότι δὲν ἠδύναντο νὰ ὀνομασθῶσιν ἄλλως ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως τῶν τόπων, οἷον Μακροβοῦνι, Μαυροβοῦνι, Κακόβολα ἢ Κακοβούλια, τὰ ὁποῖα ἐν Σύρῳ μὲν *Χαλέπαις* ἤτοι χαλεπὸς τόπος, ἐν Μήλῳ δὲ καὶ ἀλλαχοῦ Χάλαρα καλοῦνται.

Τρίτον διότι ἐν τοῖς ὀνόμασι τῶν θέσεων ἀνευρίσκονται πλὴν τῶν περιέργων ῥιζῶν διάφοροι καταλήξεις δυνάμεναι νὰ δώσωσιν ἀσχολίαν εἰς τοὺς φιλομαθεῖς καὶ πολυπράγμονας ἐρευνητάς· ὡς λόγου χάριν ἐν Καρπάθῳ τὸ νοτιώτατον ἄκρον τῆς νήσου καλεῖται ἡ Μενεταῖς θηλυκοῦ γένους καὶ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ· ἐν Κρήτῃ πολλαὶ θέσεις ἢ χωρία φέρουσι τὴν κατάληξιν αδες οἷον οἱ Κομιτάδες, ἄλλα λήγουσιν εἰς ε οἷον Φόδελε, Ἄδελε, ἄλλα εἰς η οἷον τὸ Μπαλλή· ἐν Τήνῳ εἰς αδο Κτικάδο, Μουντάδο, Φαλατάδο, ἐν Σύρῳ

θέσις τις καλεῖται τὸ Κόμπτο, ἄλλη τὰ Ἄδιατα, ἄλλη αἱ Ἀγαθωπαῖς, ὁ Κουκουφᾶς καὶ ἐν ἄλλοις τόποις ἄλλα πλεῖστα.

Τέταρτον παρατηρεῖ τις πολλαχοῦ ὀνόματα σημαντικὰ μετὰ παραδόσεων μυθικῶν πανταχοῦ τῶν αὐτῶν, ἢ ὀνόματα ἀσήμαντα ἄνευ τοιούτων παραδόσεων. Τούτων τὸ μὲν πρῶτον δεικνύει κοινῶς τὸ διαδεδομένον μύθευμα, τὸ δὲ δεύτερον δεικνύει ταὐτότητα καταγωγῆς ἑπομένως ἀποικισμὸν ἢ μετανάστευσιν καὶ ἑκάτερον δεικνύει ἀμφότερα ταῦτα. Πολλὰ παραδείγματα δὲν ἔχομεν πρόχειρα ἀλλὰ, φέρ' εἰπεῖν, τίς δὲν γινώσκει τὰ πασίγνωστα τῆς *Ὠρειᾶς τὸ κάστρο* (1), *τῆς Ἀριστούσας τὸ παλάτι* ἐν ταῖς πλείσταις τῶν νήσων ὑπάρχον, *τοῦ Σαμψὼν τὸ κάστρο* ὑπάρχον ἐν Ἄχι-κιοῖ τῆς Μικρασίας, ἐν Κύπρῳ καὶ ἀλλαχοῦ, *τῆς Γρηᾶς τὸ πήδημα* ἐν Χίῳ, καὶ Ἴῳ ὀνομαζόμενον καὶ μυθολογούμενον. Ἀμφιβάλλομεν δὲ ἂν ὑπάρχῃ χώρα ἑλληνικὴ μὴ ἔχουσα θέσιν ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν τοῦ *Χριστοῦ τὸ πάτημα*.

Πέραπτον νὰ συλλέγωνται καὶ αἱ φαινόμεναι ὅλως ἀσήμαντοι ἤτοι ἄνευ σημασίας, διότι ἐνδέχεται ὑστέρα ἔρευνα νὰ ἀποδείξῃ αὐτὰς σημαντικάς, εἴτε ἑλληνικάς, εἴτε ξένας ὁπότε διπλοῦν εἶναι τὸ κέρδος διότι εἴτε ἀρχαῖαι ἑλληνικαὶ ῥίζαι θ' ἀνακαλυφθῶσιν ἢ μεσαιωνικαὶ Βυζαντιναὶ ὧν τὸ πλῆθος καὶ αἱ σημασίαι εἶναι ἄγνωστοι ἀλλ' ἄνευ αὐτῶν οὐδέποτε θὰ κατανοήσωμεν ἀκριβῶς τὴν ἱστορίαν καὶ τὸν πολιτικὸν καὶ ἰδιωτικὸν βίον τῶν Βυζαντινῶν, εἴτε θὰ ἀνακαλυφθῶσι ξενικαὶ ὁπότε πάλιν διαλευκαίνεται ἡ ἱστορία τοῦ τόπου ἢ καὶ μόνον ἐν γεγονὸς βεβαιοῦται δι' εἰκασίας καὶ πιθανολογίας.

Ἕκτον καὶ τελευταῖον *θεωροῦμεν πρὸ πάντων* ἀναγκαῖον νὰ συναχθῇ καὶ ἐξακριβωθῇ ἡ σημασία τῶν ξενικῶν ὀνομάτων. Διὰ τούτων πολλὰ σκοτεινὰ τῆς μέσης ἡμῶν ἱστορίας μέρη θὰ διαλευκανθῶσι. Τοῦτο εἶναι τόσῳ σαφὲς καὶ ἀληθινὸν ὥστε δὲν πιστεύομεν νὰ ὑπάρχῃ ἀνάγκη πλειοτέρων λόγων διὰ νὰ πεισθῇ τις περὶ τῆς ἀνάγκης καὶ ὀρθοτείας αὐτοῦ. Ἡμεῖς δὲν ροβούμεθα νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι εἰς τὰς χώρας ἡμῶν ἐγένοντο εἰσβολαὶ καὶ ἐποικίσεις, γελοῖοι δὲ θὰ εἴμεθα ἂν ἐροβούμεθα καὶ γελοιότεροι ἂν ἠρνούμεθα νὰ τὸ ὁμολογήσωμεν. Αἱ τῶν Σλαύων εἰσβολαὶ δὲν ἐξεσλάβωσαν τὴν ἡμετέραν φυλὴν καὶ ἂν ἐσλάβωσαν μέρη τινὰ τῆς ἡμετέρας χώρας κυρίως τῆς ὑπαίθρου ὅπου εἴτε περιοδικῶς εἴτε μονίμως διέμειναν ὡς ποιμένες καὶ γεωργοί. Καὶ ὅσοι παρέμειναν ἐν αὐτῇ ἐξαρανίσθησαν ἐν τῷ χωνευτηρίῳ τοῦ Ἑλληνισμοῦ, καθὼς πολλοὶ ἄλλοι καὶ ἐν τῇ ἀρχαιότητι καὶ ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις ξένοι λαοὶ συγχωτισθέντες μετὰ τῶν Ἑλλήνων. Τὸ πλεῖστον τῶν ὀνομάτων τῶν ὑπαίθρων τόπων ὀφείλεται πρὸ πάντων τὸν ποιμενικόν, γεωργικὸν καὶ ναυτικὸν πλουτισμόν. Ἐπῆλθε καιρὸς καθ' ὃν ἐπὶ δεκαετηρίδας ὅλας οἱ Ἕλληνες περιεκλείοντο ἐν ταῖς ὀχυραῖς πόλεσιν ἢ ἐρυγαδεύοντο ὑπὸ τῶν εἰσβαλλόντων πολεμίων. Ἐν τῷ διαστήματι τούτῳ οἱ εἰσβαλλόντες, αἱ μεταβατικαὶ στρατιαὶ καὶ ἄλλοι διάφοροι ἄνθρωποι καὶ περιστάσεις μετέβαλλον τὰ ὀνόματα, τὰ ὁποῖα καὶ αὐτοὶ οἱ ἀπομαθόντες Ἕλληνες, μὴ ἔχοντες, κακῇ μοίρᾳ, γεωγραφικὴν διδασκαλίαν καὶ ἄτλαντας ἠναγκάζοντο νὰ μανθάνωσι τὰ νέα. Ἀνάλογόν τι συνέβη καὶ εἰς αὐτὰ τὰ ναυτικὰ ὀνόματα, ἂν καὶ ὄχι καθ' ὅλα ὅμοιον· ἐπειδὴ τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος ἀπώλεσεν ἐπὶ πολὺν χρόνον τὴν ναυτιλίαν του, ἠναγκάσθη νὰ μάθῃ ὁπότε πάλιν ἀνεγεννήθη, τὰ ὀνόματα τῶν ἑλληνικῶν νήσων καὶ παραλίων παρὰ τῶν ξένων καὶ ἰδίως τῶν Ἰταλῶν καὶ Δαλματῶν ναυτῶν, ὅπως οὗτοι τὰ ὠνόμασαν. Τοῦτο βεβαίως δὲν σημαίνει ὅτι τὰ Ἑλληνικὰ παράλια καὶ ἰδίως τοῦ Αἰγαίου πελάγους ἔπαυσαν ὄντα ποτὲ Ἑλληνικὰ καὶ ὑφ' Ἑλλήνων ποτὲ κατοικούμενα. Καὶ τέλος πάντων ὅ,τι δήποτε καὶ ἂν συνέβη τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος ὀφείλει νὰ γινώσκῃ καλῶς τὴν ἱστορίαν του οὐδὲ τῷ μέλλει ἂν ἐν τῷ σώματί του συνεκεράσθη ποσόν τι ἀλλοτρίου αἵματος καθὼς οὐδὲν ἔθνος σπουδάζει περὶ τοιούτων μικρολογιῶν. Ἐκ τῶν λόγων

(1) Ἴδε Πανδώρας τόμος ΚΒ, Σ. 550 καὶ Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης τόμος ΣΤ. Σ. 85.

τούτων φοβούμεθα μή τις νομίσῃ ἡμᾶς παραδεχομένους τὰς ἀκρίτους προσβολὰς τῶν διατεινομένων ὅτι οὐδ' Ἑλληνικὸν ἔθνος καθαρὸν ὑπάρχει, οὐδ' ὑπάρχει ἄλλο μέλλον διὰ τὴν Ἀνατολὴν εἰμὴ ἡ ἐντελὴς ἐκσλάβωσις αὐτῆς. Ὄχι, τοὐναντίον ὅλως ἐὰν κατανοήσῃ τις τὰς ἡμετέρας σκέψεις, θὰ πεισθῇ ὅτι οὐ μόνον ἀντίκεινται πρὸς τὰς τελευταίας ταύτας ἀλλὰ καὶ ἀνατρέπουσιν αὐτὰς καὶ εἶναι ἀναγκαιόταται εἰς εὐρύτατα συμφέροντα τοῦ ἐθνισμοῦ ἡμῶν.

(Ἕπεται συνέχεια)

ΤΟΡΚΟΥΑΤΟΣ ΤΑΣΣΟΣ

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΕΡΑΝΙΣΜΑ.

Πλεῖστοι ὅσοι συγγραφεῖς, Ἕλληνές τε καὶ ξένοι, πολλὰ ἐπλήρωσαν πονήματα γράφοντες τὸν βίον ἢ κρίνοντες καὶ θαυμάζοντες τὰ αἰώνια ἔργα τοῦ ἐνδόξου Τορκουάτου Τάσσου, ἑνὸς τῶν λαμπροτέρων ἀδαμάντων τοῦ στέμματος τῆς Ἰταλικῆς ποιήσεως. Πέποιθα δ' ὅτι καὶ ἐγὼ ἀναφέρων τινὰ περὶ τούτου οὐδόλως θέλω ἁμαρτήσει. Θὰ σᾶς προσφέρω ἀπάνθισμα πολλῶν βιογραφιῶν του συλλέξας καὶ τακτοποιήσας τοὺς ξένους τούτους κόπους ὅσον ἠδυνήθην κάλλιον.

Πιθανόν, ἡ διατριβή μου, νὰ μὴ ἦναι ἐστολισμένη διὰ τῶν ὡραίων καὶ ποιητικῶν ἐκείνων λέξεων καὶ φράσεων, αἵτινες ἐμπρέπουσι θαυμαστῷ ποιητῇ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ βιογραφίᾳ του. Πλὴν διὰ τοῦτο μὴ μεμφθῆτε ἐμέ, ἀλλὰ τὴν ἐκ φύσεως ποιητικὴν ἀδυναμίαν μου, ἣν ὁμολογῶ ἄνευ ἐντροπῆς. Ὁ λόγος οὗτος, τὸ μόνον ἴσως ἁμάρτημα τῆς διατριβῆς μου, δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ μὲ ἐμποδίσῃ ἀπὸ τοῦ νὰ προσφέρω τῷ εὐγενεῖ ἀναγνώστῃ, τὴν βιογραφίαν τοῦ ἐνδόξου ἀλλὰ πολυπαθοῦς ποιητοῦ τῆς ἀπελευθερωθείσης Ἱερουσαλήμ.

Ὁ Τάσσος ὑπῆρξεν εἷς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, τοῦ ὁποίου τὸ πνεῦμα καὶ ἡ ψυχὴ δίδουσιν ἀφορμὴν πολλῆς μελέτης καὶ ψυχολογικῶν κρίσεων· ἡμεῖς ἀφήνοντες ταῦτα εἰς ἄλλους ἢ εἰς ἄλλοτε, ἀρκούμεθα ν' ἀφηγηθῶμεν ἁπλῶς τὸν βίον τοῦ μεγαλοφυοῦς τούτου ἀνδρός, ὅστις ἔζησε μαρτυρικὴν ζωὴν καὶ ἀπέθανεν εἰς τὸ ἄνθος τῆς ἡλικίας του, θυσιασθεὶς ὑπὸ τῆς εὐγενείας τῶν αἰσθημάτων του.

Ὡς λέγει περιώνυμος συγγραφεύς, ἡ βιογραφία λογίου ἀνδρὸς δὲν εἶναι ἄλλο τι ἢ ἁπλῆ ἀφήγησις τῶν ἔργων του.

Τὸ λόγιον τοῦτο, καίτοι ἔχον ὕφος ἀποφθεγματικόν, δὲν δυνάμεθα νὰ τὸ ἀποδεχθῶμεν τυφλοῖς ὄμμασι, διότι εἶναι κρίσις πολὺ ἐπιπόλαιος, ἀλλὰ δικαιούμεθα, νομίζω, νὰ κάμωμεν παρατήρησίν τινα, ἥτις ὡς εἰς ἐμέ, οὕτω καὶ εἰς ἄλλους δὲν ἐράνη παράλογος.

Τὸ ἀξιωματικὸν τοῦτο λόγιον δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ καθ' ὁλοκληρίαν εἰς τοὺς πλείστους τῶν λογίων καὶ σοφῶν, μάλιστα δὲ τῶν σημερινῶν, διότι ὡς ἐκ τῆς μονίμου μελέτης, εἰς ἣν κατεγίνοντο οὗτοι καὶ καταγίνονται, ἡ ἐνέργεια τοῦ πνεύματός των καταλαμβάνεται ἐκ ταύτης, καὶ οὕτως εἰπεῖν, διαφυλάττωνται αὐτοὶ τῶν τῆς φιλοδοξίας τριβυμῶν καὶ λοιπῶν περιπετειῶν τοῦ βίου, ὅστις παρ' αὐτοῖς εἶναι ἥρεμος, καθ' ὃ σπανίως διαταρασσόμενος ὑπὸ τῶν συμφερόντων ἐκείνων τῶν διαθορυβούντων συνήθως τοὺς λοιποὺς ἀνθρώπους· ἑπομένως καὶ ὅταν ἀποθάνωσιν οὗτοι, ἀποθανατίζονται μᾶλλον διὰ τὰ ἔργα των, ἢ διὰ τὰς λοιπὰς πράξεις των. Ἐνῷ τοὐναντίον εἰς τὸν βίον τοῦ Τάσσου δὲν συμβαίνει τὸ αὐτό, καθόσον ὁ Τάσσος ὄχι μόνον διὰ τὰ ἔργα του εἶναι ἀξιοθαύμαστος καὶ ἀξιομνημόνευτος, διότι ταῦτα εἶναι πρότυπα ἐξαισίου ποιητικῆς φαντασίας καὶ καλαισθησίας, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν πολυπαθῆ καὶ μυστηριώδη βίον του, ὅστις γέμει παντοίων περιπετειῶν, βασάνων καὶ πόνων ἀξίων συμπαθείας καὶ τῶν σκληροτέρων καρδιῶν.

Φύσις, πατρίς, εὐγένεια, πνεῦμα, ἔρως, φιλοδοξία, θαυμασμὸς καὶ δυστυχίαι ὅλα ταῦτα ἐτρέφοντο ἐν τῇ μεγάλῃ τοῦ ποιητοῦ ψυχῇ, ἥτις καὶ κατεβλήθη ὑπὸ τῆς πάλης πρὸς τὰς ἰδίας αὐτῆς ἀρετάς, κατὰ τὴν γλυκυτέραν στιγμὴν τῆς ὑπάρξεώς της καὶ κατόπιν πολλῶν μεγαλείων καὶ δυστυχιῶν.

Ὁ Τορ. Τάσσου ἐγεννήθη κατὰ τὰς

ἀληθεστέρας πηγὰς τὴν 11 Μαρτίου 1544 ἐν Ἰταλίᾳ ἐν τῇ πόλει Σορέντῳ ἢ κατ' ἄλλους Σορεντίνῳ τοῦ Βασιλείου τῆς Νεαπόλεως. Εἰς τὴν χώραν, εἰς ἣν ἐγεννήθη καὶ ὁ Βιργίλιος καὶ, κατὰ Πλίνιον, κατῴκουν τὸ πάλαι αἱ Σειρῆνες, γνωσταὶ εἰς ἡμᾶς ἐκ τῆς Μυθολογίας. Ἐξ εὐγενῶν καταγόμενος ὁ Τάσσος, ἔσχε μὲν πατέρα τὸν Βερνάρδον Τάσσον, ἐξ ἀρχαίας καὶ λαμπρᾶς οἰκογενείας καταγόμενον, καὶ δοξάσαντα ἔτι μᾶλλον τὸν οἶκόν του· μητέρα δὲ τὴν Πορκίαν δὲ Ῥόσσι εὐγενῆ Νεαπολίτιδα καὶ καταγομένην ἐκ τοῦ λαμπροῦ οἴκου τῶν Πιστόγια τῆς Τοσκάνης.

Ὁ Βερνάρδος, γεννηθεὶς κατὰ τὸ 1493 καὶ παιδιόθεν ἀπορρανισθεὶς, ἀνετρέφετο ὑπό τινος θείου του ἐπισκόπου τοῦ Ῥικανόττι, ἀλλὰ καὶ τούτου δολοφονηθέντος κατὰ τὸ 1520, ἔμεινεν ἄνευ οὐδενὸς στηρίγματος καὶ περιουσίας, ἀναγκασθεὶς δ' ὡς ἐκ τούτου, ὡς πᾶς εὐγενής, νὰ ζητήσῃ πόρον ζωῆς διὰ τοῦ ξίφους καὶ τῶν προτερημάτων του. Ἀνεδείχθη γενναῖος στρατιώτης καὶ νοήμων διπλωμάτης, ὑπηρετήσας ὑπὸ διαφόρους ἡγεμόνας καὶ βασιλεῖς καὶ πολὺ ἐτιμήθη ὑπὸ τούτων.

Ὁ Φερνάρδος, ὄχι μόνον ὡς στρατιωτικὸς καὶ πολιτικὸς ἀνεδείχθη, ἀλλὰ καὶ εἷς τῶν δοκιμωτέρων ποιητῶν τῆς τότε ἐποχῆς ὑπῆρξε, συγκαταριθμούμενος μεταξὺ τῶν θεμελιωτῶν τῆς καθαρᾶς Ἰταλικῆς γλώσσης μετὰ τῶν Boyardo καὶ Ἀριόστου, τῶν πρὸ αἰῶνος προγενεστέρων αὐτῶν ποιητῶν Δάντη καὶ Πετράρχη γραψάντων τὰ ἄλλως τε περιφανῆ αὐτῶν ἔργα, εἰς γλῶσσαν διεφθαρμένην, ἥτις ἦτο μίγμα τῆς Ἰταλικῆς, τῆς Λατινικῆς, τῆς Γερμανικῆς καὶ ἐν μέρει τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης.

Τὰ πρῶτα ποιήματα, ἃ ὁ Βερνάρδος ἔγραψεν, ἦσαν βουκολικά τινα καὶ ἄλλα διάφορα ἀσμάτια, πλὴν τὸ κατατάξαν αὐτὸν μεταξὺ τῶν δοκιμωτέρων ποιητῶν τῆς τότε ἐποχῆς, εἶναι τὸ ἐπιγραφόμενον **Amadigi**, ποίημα Ἱπποτικόν, ἀπομίμησις τοῦ Ἱσπανικοῦ καὶ λίαν περιωνύμου τότε μυθιστορήματος, ὁ Ἀμαδὴς τῶν Γάλλων.

Νήπιον τότε ὁ Τάσσος, ἤρχισε νὰ ψελλίζῃ τοὺς στίχους τοῦ πατρός του καὶ νὰ ἐξασκῇ τὰ ὦτά του εἰς τὴν ποιητικὴν ἁρμονίαν, ἡ δὲ φύσις ἐκ τῆς νηπιακῆς αὐτοῦ ἡλικίας ἔδειξε τὴν ἀρθονίαν τῶν προτερημάτων, δι' ὧν εἶχε στολίσει τὸν ἔνδοξον πλὴν πολυπαθῆ Τάσσον. Οἱ τοῦ βίου του ἱστοριογράφοι διηγοῦνται πλεῖστα ὅσα περίεργα περὶ τῆς παιδικῆς του ἡλικίας, ἅτινα ἔδειξαν τὸ λαμπρὸν μέλλον του καὶ ἐκίνησαν ἔκστασιν τὸν θαυμασμὸν τῶν ἀνθρώπων ὑπὲρ αὐτοῦ.

Ἤτο ἓξ μηνῶν, λέγουσιν, καὶ ὡμίλει λίαν καθαρῶς καὶ σαφῶς, ἐσκέπτετο καὶ ἀπεκρίνετο εἰς ὅλας τὰς πρὸς αὐτὸν ἀποτεινομένας ἐρωτήσεις λογικώτατα, καὶ αὐτὸς δὲ ὁ ἦχος τῆς φωνῆς του, δὲν εἶχε σχεδὸν οὐδὲν τὸ παιδικόν. Σπανίως ἔκλαιεν ἡ ἐγέλα, τριῶν ἐτῶν ἐσπούδασε τὴν γραμματικήν, τεσσάρων ἤρχισε τὰς κλασικάς του σπουδὰς καὶ ἑπταετὴς ἔγραφε τὰ Λατινικὰ κ' ἐδιδάσκετο τὰ Ἑλληνικά. Βεβαίως ταῦτα, εἶναι ὑπερβολαί, κοινόταται εἰς τὸ ἔθνος καὶ τὸν αἰῶνα καθ' ὃν ἐγράφησαν, ἀλλὰ δὲν δυνάμεθα νὰ ἀμφιβάλωμεν ὅτι, ὁ διὰ τόσων εὐγενῶν καὶ ἐκτάκτων προτερημάτων προικισθεὶς ὑπὸ τῆς φύσεως Τάσσος, θὰ ἐδείξε καὶ ἐκ τῆς παιδικῆς ἡλικίας τὴν ἐν αὐτῷ ὑπάρχουσαν καὶ μέλλουσαν ποιητικὴν δόξαν τῆς Ἰταλίας.

Παῖς ἔτι ὁ Τάσσος, ὑπὸ αἰσιωτάτους οἰωνοὺς γεννηθεὶς καὶ ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς εὐτυχίας καὶ δόξης τοῦ πατρός του, ἠναγκάσθη πολὺ ταχέως νὰ γνωρίσῃ τὰς ἐκλυούσας βασάνους τὰς ἐκ καταδρομῆς τῆς τύχης, λύπης καὶ ἀπελπισίας προερχομένας, εἰς ἃς ἡ οἰκογένειά του ὑπεχρεώθη νὰ ὑποκύψῃ καὶ ἃς αὐτὸς τόσον συνηθάνθη ὥστε ἔμεινε εἰς τὰ μυχιαίτατα τῆς καρδίας του ἡ πικρὰ τούτων ἀνάμνησις, ὡς τις ἥλος καλῶς καθηλώμενος καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον σκωριάζων καὶ φαρμακίζων αὐτήν.

Ἐπιτρέψατε ἐν ὀλίγοις νὰ ἐκθέσωμεν τὰ κυρίως δεινὰ τοῦ δυστυχοῦς βίου τοῦ πατρὸς τοῦ Τάσσου, ὅπως δι' αὐτῶν ἐννοήσητε, τὰ αἴτια τῶν θλίψεων τοῦ ποιητοῦ μας. Ὁ πατήρ του, τὸ πρῶτον τυχὼν στρατιωτικὴν θέσιν παρὰ τῷ Πάπᾳ Κλήμεντι τῷ Ἑβδόμῳ, πολὺ ἐτιμήθη ὑπὸ τούτου καὶ μεταξὺ τῶν μᾶλλον πιστῶν του καταλεχθεὶς, ἐπέμφθη πρέσβυς παρ'

αὐτοῦ πρὸς Φραγκῖσκον Α' τῆς Γαλλίας ὅπως ζητήσῃ στρατιωτικὴν βοήθειαν ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ Πάπα, αἰχμαλωτισθέντος ὑπὸ τῶν αὐτοκρατορικῶν. Ἐπιτυχὼν τὴν βοήθειαν ἀλλ' ἀποτυχούσης τῆς ἐκστρατείας, ἀπεσύρθη τῆς ὑπηρεσίας τοῦ Πάπα, καὶ ἐδέχθη θέσιν πλησίον τῆς τότε δουκίσσης τῆς Φερράρας, Ζινέβρας Μαλατέστα, ἣν ὁ Ἀριόστος καὶ οἱ λοιποὶ ποιηταὶ ὀνόμασαν Ἑλένην τῆς ἐποχῆς των. Εἰ καὶ ἡ Ζινέβρα διεζεύχθη τοῦ συζύγου της καὶ ἀπεμακρύνθη τῆς Φερράρας, ὁ Βερνάρδος τρωθεὶς ὑπὸ τοῦ κάλλους καὶ τῶν προτερημάτων αὐτῆς, τὴν ἠγάπησε περιπαθέστατα, ὡς ὁ ἴδιος λέγει, εἰς ᾠδὰς ἃς πρὸς τιμήν της ἔγραψε, ζητῶν τὴν χάριν νὰ τῷ ἐπιτρέψῃ νὰ τὴν λατρεύῃ μέχρι θανάτου, ἔστω καὶ μακρόθεν καὶ νὰ τῷ ὑποσχεθῇ διὰ τὴν μέλλουσαν ζωήν, τὸν πλατωνικὸν ἔρωτα, δι' οὗ τῷ ἐπέτρεψε νὰ τὴν λατρεύῃ ἐπὶ τῆς γῆς.

Τὸ ἐρωτικὸν τοῦτο ἐπεισόδιον, συμβὰν πρὸ τοῦ γάμου του, ἀναφέρομεν ὅπως καταδείξωμεν ὅτι μοιραία τις δύναμις ὤθει τοὺς Τάσσους εἰς ἀτυχεῖς πρὸς πριγκηπίσσας ἔρωτας.

(ἀκολουθεῖ)

Α. Χ. ΒΑΦΑΣ.

ΤΟ ΡΟΔΟΝ ΤΗΣ ΜΙΣ ΣΑΡΑΣ

ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ ΤΟΥ ΙΝΔΙΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

Ὑπὸ

ΠΙΤΡ ΣΕΒΑΛΙΕ

[Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.]

— Θέλετε νὰ σᾶς ὁμιλήσω περὶ τοῦ πολέμου τῶν Ἰνδιῶν; εἶπεν ὁ ταγματάρχης *** ἐλθὼν ἐσχάτως ἐκ Καλκούτας· λοιπὸν ἰδοὺ ἓν ἐπεισόδιον, ἀντιτασσόμενον τοὐλάχιστον πρὸς τὰς φρίκας τῆς βδελυρᾶς ταύτης πάλης.

Πρὸ δεκαπέντε ἡμερῶν ἔπινον τέϊον εἰς τοῦ σὶρ Βίλλιαμ Φ..., παλαιοῦ βουλευτοῦ τῶν κοινοτήτων, κατοικοῦντος εἰς τὸ ὡραιότερον τοῦ Λονδίνου ξενοδοχεῖον.

Ἡ κορωνὶς τῆς συναναστροφῆς ἦτον ἡ θυγάτηρ του μὶς Σάρα..., ἀληθὴς εἰκὼν τοῦ Λαυρεντίου, ἀπεσπασμένη ἐκ τοῦ περιθωρίου της.

Ἦτο τεθλιμμένη ἐν μέσῳ τῆς γενικῆς χαρᾶς, ἐπειδὴ εὑρίσκοντο ἐκεῖ δύο νέοι, τὴν καρδίαν της διαφιλονεικοῦντες: εἷς πλοίαρχος, τοῦ ὁποίου ὁ πατὴρ εἶχεν ὑποσχεθῆ σχεδὸν τὴν χεῖρά του, — καὶ εἷς νέος ἐθελοντής, ὁ σὶρ Γεώργιος Βρὸν, ὅστις, ἀπηλπισμένος διὰ τὸν γάμον τοῦτον, ἀνεχώρει τὴν ἐπιοῦσαν εἰς Ἰνδίας μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ κυρίου Βίλλιαμ, τοῦ συνταγματάρχου Ἐρρίκου Φ....

Τρὶς ἤδη ὁ συνταγματάρχης καὶ ἡ ὡραία ἀνεψιά του ἐκράτησαν τὸν Γεώργιον, ἵνα τῷ δώσωσιν ἐξηγήσεως εὐκαιρίαν.

— Εἶσθε μουσικὸς, τῷ εἶπεν ἐπὶ τέλους ἡ μὶς Σάρα, ἀνοίγουσα τὸ κλειδοκύμβαλόν της, εὐχαριστεῖσθε νὰ μᾶς ψάλητε ᾄσμάτιόν τι.

Μετὰ στιγμὴν δισταγμοῦ, ὁ εὐτυχὴς ἀξιωματικὸς ἐκάθισε πρὸ τοῦ κλειδοκυμβάλου.

— Οὐδὲν γνωρίζω, εἶπεν, — εἰμὴ τρίστροφον ποίημα, ποιηθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Οὐλάνδου, καὶ ὀνομαζομένην: *ἡ ἀναχώρησις*.

Καὶ ἔψαλε μὲ τόνον ἀνέκφραστον τὰς λέξεις, ὧν ἰδοὺ ἡ ἐξήγησις.

«— Τὶς εἶναι ὁ κρότος οὗτος τῆς φωνῆς καὶ τῶν βημάτων; Νέαι κόραι, ἀνοίξατε τὰ παράθυρα σας.

«Εἶναι ὁ σύντροφος, ἀναχωρῶν διὰ τὸν πόλεμον. Τὸν ὁδηγοῦν εὐθύμως.

«Ἀλλ' οἱ ἄλλοι μάτην φωνάζουν ἀπὸ χαρᾶς καὶ σείουν τοὺς πίλους, ἄνθεσιν ἐστολισμένους· ὁ σύντροφος μένει ξένος εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην· βαδίζει ἀφρημένος, ὠχρὸς καὶ σιωπηλός.

«Ὁ θίασος καταπατεῖται, ὁ οἶνος μεθύσκει. — Πίε μεθ' ἡμῶν, φίλε! — Μακρὰν ἀπ' ἐμοῦ, ἀποκρίνεται, ὁ οἶνος οὗτος τοῦ ἀποχαιρετισμοῦ, μοὶ καίει τὴν καρδίαν.

«Λοιπὸν ἐκεῖ κάτω, εἰς τὴν τελευταίαν οἰκίαν, νέα κόρη παρατηρεῖ ἀπὸ τὸ παράθυρόν της. Θέλει νὰ κρύψῃ τὰ δάκρυά της, ὄπισθεν τῶν ῥόδων καὶ τῶν χαιρεφύλλων.

«Καὶ διαβαίνων ὑπὸ κάτω ὁ σύντροφος, ὑψοῖ τοὺς ὀφθαλμούς, ἀλλὰ παρευθὺς τοὺς χαμηλόνει, βλέπων ὅτι ἡ νέα κόρη ἐστράφη· ἐξακολουθεῖ τὸν δρόμον του μετὰ λύπης καὶ θέτει τὴν μίαν τῶν χειρῶν ἐπὶ τῆς καρδίας του διὰ νὰ κρατηθῇ.

«Φίλε, λέγουν οἱ λοιποί, αἴ καὶ πῶς! δὲν ἔχεις ποσῶς ἀνθοδέσμην; Ἰδοὺ ἐκεῖ ἐπάνω τί ὡραῖα ἄνθη κινοῦνται καὶ μᾶς κάμνουν σημεῖον. Φεῦ! σὺ, ἡ ὡραιοτέρα πασῶν, ἀφῆκες νὰ πέσωσί τινα διὰ τὸν σύντροφον.

«—Ἀλλοίμονον! φίλοι, τί χρησιμεύει εἰς ἐμὲ μία ἀνθοδέσμη, ὃν οὐδεὶς εἰς τὸν κόσμον ἀγαπᾷ; θὰ μαρανθῇ εἰς τὸν ἥλιον, καὶ ὁ ἄνεμος θὰ τὴν ξερυλλίσῃ.....

«Καὶ προχωρεῖ, χωρὶς νὰ ἴδῃ τὸ ῥόδον, τὸ ὁποῖον πρὸ ὀλίγου ἔρριψεν ἡ νέα κόρη, καὶ τὸ ὁποῖον κυλινδεῖται καὶ ἀπόλλυται εἰς τὸν πηλὸν τοῦ ῥύακος.

«Αἱ φωναὶ καὶ τὰ ᾄσματα ἀπόλλυνται ἀλληλοδιαδόχως, καὶ ἡ νέα κόρη ἀκούει μακρόθεν, μακρόθεν.... ἔπειτα φωνάζει, κλείουσα τὸ παράθυρόν της:

«—Ἀλλοίμονον! ἀνεχώρησε, χωρὶς νὰ ἴδῃ τὸ πεσὸν εἰς τοὺς πόδας του ἄνθος, χωρὶς νὰ γνωρίζῃ ὅτι ἐν σιγῇ τὸν ἠγάπων.

«Ἀλλ' ἰδοὺ ἔμεινα μόνη μὲ τὴν θλίψιν μου, μὲ τὰ ῥόδα μου καὶ τὰ χαιρέφυλλα;»

Πάντες χειροκροτοῦσι τὸν σὶρ Γεώργιον, πλὴν τῆς μὶς Σάρας, ἥτις εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιόν της.

Μετὰ τέταρτον ὥρας, ὅτε ὁ ἀξιωματικὸς ἐξήρχετο τοῦ ξενοδοχείου, κρατῶν τὸν βραχίονα τοῦ Ἐρρίκου Φ...., ἠσθάνθη ἠδύ τι καὶ ἐλαφρὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του, καὶ ἔλαβε μὲ τρέμουσαν χεῖρα λαμπρὸν ῥόδον.... ὅλον κάθυγρον ἀπὸ δρόσου—ἢ δακρύων.

Ἀνεγνώρισεν ἐκ τῆς λάμψεως τοῦ φανοῦ, τὸ ἄνθος, τὸ ὁποῖον ἡ μὶς Σάρα ἔρριψεν εἰς τὴν ζώνην της.

Ὁ συνταγματάρχης ἐξηκολούθει τὸν δρόμον του, προσποιούμενος ὅτι οὐδὲν παρετήρησεν.

Ἀλλὰ, τὴν πρωΐαν τῆς αὔριον, ἔγραψεν εἰς τὸν σὶρ Γεώργιον: «Ὁ γάμος τῆς ἀνεψιᾶς μου ἀνεβλήθη. Ὁ ἐσώκλειστος χάρτης εἶναι τὸ περιτύλιγμα τοῦ ῥόδου της.»

Ὁ ἐσώκλειστος χάρτης ἦτο δίπλωμα λοχαγοῦ τῶν μισθωτῶν.

Ὁ σὶρ Γεώργιος ἐνόησε τὰ πάντα καὶ ἐμακάρισε τὸ ὄνομα τοῦ Οὐλάνδου.

Ἔτρεξε καὶ ἐνηγκαλίσθη τὸν συνταγματάρχην Φ...., μεθ' οὗ ἀπῆλθε δύο ὥρας μετὰ ταῦτα.

Ἡ περίστασις νὰ κερδίσῃ τὸ δίπλωμά του, δὲν ἔλειψεν εἰς τὸν ἐθελοντήν. Μόλις ἔφθασεν εἰς Ἰνδίας καὶ τεθεὶς ἐπὶ κεφαλῆς τῶν μισθωτῶν, παρευρέθη εἰς τὴν τρομερωτέραν ἐπανάστασιν τῶν ὅσων ἡ ἱστορία ποιεῖ λόγον.

Ἐνθυμεῖσθε τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Cawnpore, καὶ τὰς θυσίας, αἵτινες πρὸ τριῶν ἐτῶν ἐτρόμαξαν ὅλον τὸν κόσμον.

Ὁ συνταγματάρχης Ἐρρίκος Φ.... καὶ ὁ σὶρ Γεώργιος ἦσαν ἐκεῖ, εἰς τὴν ἐπικινδυνωδεστέραν θέσιν.

Μ' ὅλα τὰ τεράστια ῥώμης, φρονήσεως καὶ σταθερότητος, ὁ σὶρ Φ.... δὲν ἠδυνήθη νὰ κωλύσῃ τὴν στάσιν τοῦ τάγματός του.

Μόνη ἡ συντροφία τοῦ σὶρ Γεωργίου ἔμεινε πιστή. Διατί; ἐπειδὴ ἔφερε φυλακτὸν, τὸ ὁποῖον ἦτο ἐρυθρᾶ θήκη, ἣν ἔφερεν ἐπὶ τῆς καρδίας καὶ ἥτις τὸν προεφύλαττεν ἀπὸ τὸν θάνατον καὶ τὴν καταστροφήν. Τοιαύτη ὑπῆρξε τοὐλάχιστον ἡ πεποίθησις, τὴν ὁποίαν κατώρθωσε νὰ ἐμβάλῃ εἰς τοὺς μισθωτούς του.

Τοὺς ἔφερε λοιπὸν ἀπὸ τὸ Cawnpore μὲ ὅπλα καὶ μὲ λάφυρα· ἀλλὰ μόλις ἐβάδισεν ὀλίγον, ἵνα φθάσῃ εἰς Ἄβελοκ, μανθάνει ὅτι ὁ συνταγματάρχης Φ.... περιέπεσεν αἰχμάλωτος εἰς τοὺς ἀντάρτας,—καὶ ὅτι θὰ τὸν πριονίσωσιν ἐν τῷ μέσῳ δύο σανίδων, ἀρχόμενοι ἀπὸ τοὺς πόδας.

Νὰ εἰσέλθῃ εἰς Cawnpore μετὰ τῶν ἀνθρώπων του — καὶ νὰ διαφιλονεικήσῃ τὸν ἀρχηγόν του πρὸς νικηφόρον στρατὸν, τὸ θαῦμα τοῦτο τῆς τόλμης τοῦ Γεωργίου, εἶναι ὑπόθεσις σκέψεως ἑνὸς τετάρτου τῆς ὥρας.

Ἡ τρέλλα τῆς ἐπιχειρήσεως, βεβαιοῖ τὴν ἐπιτυχίαν. Οἱ ἀντάρται, ἐκλαμβάνοντες τοὺς ἐρχομένους ὡς φίλους, ὑποδέχονται αὐτοὺς μετὰ φωνῶν χαρᾶς. Ὁ

συνταγματάρχης ἦτον ἤδη δεδεμένος εἰς τὰς σανίδας, καὶ δύο μισθωτοὶ ἔχριον τὰ ἐργαλεῖα τῆς καταδίκης. Ὁ λοχαγὸς καὶ οἱ ἀνδρεῖοί του ἐπέπεσον, ῥίπτοντες κατὰ γῆς τοὺς φονεῖς, λύουσι καὶ φέρουσι τὸ θῦμα.

Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον, ἐπανελθόντες ἐκ τῆς ἐκπλήξεώς των οἱ μισθωτοὶ, περικυκλοῦσι τὸν σὶρ Γεώργιον καὶ θέλουσι νὰ τουφεκίσωσι τὸν συνταγματάρχην ἐκ τοῦ πλησίον.

— Λάβετε τὸν συνταγματάρχην καὶ ἄφετε ἐμὲ ν' ἀποθάνω, ἐφώνησεν ὁ λοχαγὸς πρὸς τοὺς στρατιώτας του.

Ἰνδὸς πυροβολεῖ κατ' αὐτοῦ εἰς ἀπόστασιν πέντε βημάτων, σκοπεύων ἀκριβῶς εἰς τὴν καρδίαν. Ἡ βολὴ ἐκπέμπεται, ἡ σφαῖρα προσβάλλει τὸ στῆθος τοῦ ἀξιωματικοῦ, ἀλλ' ἐγγίζουσα τὴν ἐνδυμασίαν, στρέφει καὶ πίπτει εἰς τοὺς πόδας του.

— Ζήτω ἡ βασίλισσα καὶ ἡ Μεγάλη Βρεττανία! ἐφώνησεν ὁ λοχαγὸς, λαμβάνων τὸ ξῖφός του.

Καὶ οἱ Ἰνδοί, ἐκπλαγέντες ἀπὸ τοιοῦτον θαῦμα, νομίζουσιν ὅτι βλέπουσι τὸ Μέγα-Πνεῦμα συσσωματωμένον, τρέπονται εἰς φυγὴν, ἀφέντες τὴν διπλῆν λείαν των, ἣν οἱ μισθωτοὶ φέρουσιν ἐν θριάμβῳ.

Ἡ πρᾶξις αὕτη συνετέλεσεν ὥστε ν' ἀνυψώσωσιν τὸν σὶρ Γεώργιον. Καὶ δὲν τὸν ὠνόμαζον πλέον, εἰμὴ *λοχαγὸν φέροντα τὸ φυλακτόν*. Ἐγένετο ὁ τρόμος τῶν ἀνταρτῶν ἀπὸ Delhi μέχρι Luchwon. Ἐπέστρεψε νικητὴς εἰς Cawnpore μετὰ τοῦ συνταγματάρχου Ἐρρίκου. Ἐτιμώρησε δι' εἴκοσι καταστροφῶν τοὺς στασιαστὰς Ἰνδούς.

Ἡ χολέρα μόνη τὸν ἐνίκησεν, ἐπανῆλθε τὸν παρελθόντα μῆνα εἰς Λονδῖνον, λαβὼν ἐξ μηνῶν ἄδειαν, μετὰ τοῦ διπλώματος συνταγματάρχου καὶ ἐπιστολῆς τοῦ σὶρ Ἐρρίκου πρὸς τὸν πατέρα τῆς μὶς Σάρας.

Πρό τινων ἡμερῶν ἔπινον πάλιν τὸ τέϊον εἰς τοῦ σὶρ Βίλλιαμ Φ . . . . Ὁ πλοίαρχος δὲν ἦτο πλέον ἐκεῖ,—καὶ διὰ ποίαν αἰτίαν; Διότι ὁ σὶρ Γεώργιος ἔψαλλεν ἀκόμη τὴν ποίησιν τοῦ Οὐλάνδου, μὲ μίαν διαφορὰν εἰς τὸ τέλος τοῦ ᾄσματος. Δὲν ἠγαπᾶτο πλέον ἐν σιγῇ: Ἐνυμφεύετο τὴν ἐπιοῦσαν τὴν μὶς Σάραν Φ....

— Ποῖον ἦτο λοιπὸν τὸ φυλακτὸν, τὸ ὁποῖον σᾶς προεφύλαττεν ἀπὸ τὸν θάνατον; τὸν ἠρώτησε, σφίγγουσα τὴν χεῖρά του ἡ ὡραία αὐτοῦ μνηστή.

— Ζητήσατέ το εἰς τὸ βάθος τοῦ κανίστρου τοῦ περιέχοντος τὰ δῶρα τοῦ γάμου, ἀπεκρίθη ὁ σὶρ Γεώργος.

Ἐζήτησεν αὕτη καὶ εὗρεν ἐρυθρὰν θήκην, εἰς ἣν ἐνυπῆρχον τὰ λείψανα τοῦ ῥόδου, τὸ ὁποῖον ἔρριψεν εἰς τὸν ἐθελοντὴν, τὴν παραμονὴν τῆς ἀναχωρήσεώς του.

Ἐπὶ τῆς θήκης ταύτης ἐκτύπησεν ἡ σφαῖρα τοῦ ἀντάρτου Ἰνδοῦ.

— Πίστις καὶ ἐμπιστοσύνη, εἰσὶ συνώνυμα, εἶπεν ὁ σὶρ Γεώργιος· ἀμφότερα ἔχουσι τὰ θαύματά των ἐδῶ κάτω.

Τὴν ἱστορίαν ταύτην ἐτελείωσεν ὁ συνταγματάρχης*** ἔκαμε δὲ μέγαν κρότον εἰς τὴν Ἀγγλίαν. Παρευρισκόμην εἰς ἓν meeting ἔνθα ἐγένετο λόγος, ὅπως μεταμορφώσωσιν εἰς στρατιώτας, πάντας τοὺς ὑπηρέτας τῶν πλουσίων οἰκιῶν,—τὸ ὡραιότερον φυσικὸν μέρος τοῦ Ἀγγλικοῦ λαοῦ,—ἠνάγκασαν τοὺς λόρδους νὰ ὑπογράψωσιν, ὥστε σωρηδὸν νὰ πέμψωσι πάντας, δηλαδὴ νὰ μὴ δώσωσιν αὐτοῖς ἕτερα μέσα βιωτικά . . . . παρὰ νὰ ὑπάγωσιν εἰς τοὺς ἐν Ἰνδίαις πολέμους. —Θὰ πράξητε κάλλιον ἀκόμη, εἶπον εἰς τοὺς ἀκροατὰς τοῦ meeting, ἀφ' οὗ τοῖς ἐδιηγήθην τὸ συμβὰν τοῦ Γεωργίου Βρόν· ὥστε αἱ θυγατέρες σας καὶ αἱ ἀδελφαί μας νὰ μιμηθῶσι τὴν Σάραν Φ . . . . καὶ θ' ἀποκτήσωμεν τότε, ὄχι μόνον στρατιώτας, ἀλλὰ καὶ ἥρωας,—ὧν ἔχομεν χρείαν, πρὸς ἀνάκτησιν καὶ ῥρούρησιν τοῦ κράτους ἡμῶν.

Α . . . .

ΒΟΛΤΑΙΡΟΥ

ΜΕΡΟΠΗ

ΤΡΑΓΩΔΙΑ ΕΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΠΕΝΤΕ.

ΠΡΟΣΩΠΑ.

ΜΕΡΟΠΗ, γυνὴ τοῦ Κρεσφόντου, βασιλέως τῆς Μεσσήνης.
ΑΙΓΙΣΘΟΣ, υἱὸς τῆς Μερόπης.
ΠΟΛΥΦΟΝΤΗΣ, τύραννος τῆς Μεσσήνης.
ΝΑΡΒΑΣ, γέρων.
ΕΥΡΥΚΛΗΣ, εὔνους τῆς Μερόπης.
ΕΡΩΞ, εὔνους τοῦ Πολυφόντου.
ΙΣΜΗΝΙΑ, πιστὴ τῆς Μερόπης.

(Ἡ σκηνὴ ἐν Μεσσήνῃ εἰς τὰ ἀνάκτορα τῆς Μερόπης)

ΠΡΑΞΙΣ ΠΡΩΤΗ.

ΣΚΗΝΗ Α'.

ΜΕΡΟΠΗ, ΙΣΜΗΝΙΑ.

ΙΣΜΗΝΙΑ.

Μεγάλη βασίλισσα, ἀποδίωξον τὰς φρικώδεις ταύτας εἰκόνας· ἀπόλαυσον γαληνιαίων ἡμερῶν, αἵτινες ἐγεννήθησαν ἐκ τοῦ τῶν θυελλῶν κόλπου. Οἱ θεοὶ παρέσχον ἡμῖν τὴν νίκην καὶ τὴν εἰρήνην. Αἰσθάνθητι τὰς εὐεργεσίας, ὡς καὶ τὴν ὀργὴν αὐτῶν. Ἡ Μεσσήνη μετὰ δεκαπενταετεῖς ἐμφυλίους πολέμους, μέτωπον ἦττον δειλὸν ἐγείρει, καὶ ἐξέρχεται ἐκ τῶν ἑαυτῆς ἐρειπίων. Οἱ ὀφθαλμοί σου, δὲν θέλουσιν ἰδεῖ πλέον πάντας τοὺς ἐχθροὺς ἀρχηγοὺς, διηρημένους διὰ τὸ συμφέρον, ἡνωμένους δὲ διὰ τὸ ἁμάρτημα, οὐδὲ τὴν κληρονομίαν τοῦ ἐνδοξοτέρου τῶν βασιλέων ἡμῶν, διανεμομένην διὰ τῶν λεηλασιῶν, τοῦ αἵματος καὶ τοῦ ὀλέθρου. Οἱ ἀρχηγοὶ ἡμῶν, οἱ συμπολῖται συνηθροισμένοι πρὸ τῶν ἡμετέρων ὀφθαλμῶν, τὰ ὄργανα τῶν νόμων καὶ τῶν θεῶν οἱ ὑπουργοὶ, ὑπάγουσιν ὅσον οὔπω ἐλεύθεροι· ἐν ταῖς ἑαυτῶν ἐκλογαῖς, ν' ἀπονείμωσι τὸ στέμμα. Ἀναμφιλέκτως ἡμῖν ἀνήκει τοῦτο, ἐὰν ἡ ἀρετὴ παρέχῃ αὐτό. Σὺ μόνη ἔχεις ἐφ' ἡμῶν δικαιώματα ἀνάκλησιν· σὺ, ἡ χήρα τοῦ Κρεσφόντου καὶ θυγάτηρ τῶν βασιλέων ἡμῶν· σὺ, ἣν τοσαύτη σταθερότης καὶ δεκαπενταετὴς δυστυχία, καθιστῶσι σεβασμίαν εἰς ἡμᾶς καὶ προσφιλεστέραν, σὺ, δι' ἣν ἅπασαι αἱ καρδίαι συνδεδεμέναι ἐνδομύχως. . . . .

ΜΕΡΟΠΗ.

Τί! Ὁ Ναρβᾶς δὲν ἔρχεται! θέλω ἄρα ἐπανίδει τὸν υἱόν μου;

ΙΣΜΗΝΙΑ.

Δύνασαι νὰ ἐλπίσῃς τοῦτο: ἤδη οἱ ἡμέτεροι δοῦλοι, ταχεῖ βήματι, σωρηδὸν ἔδραμον εἰς τὴν Ἤλιδα. Ἐνεπιστεύθης ἀναμφιβόλως εἰς πιστὰς χεῖρας τὴν ἱερὰν ταύτην παρακαταθήκην, τὸ ἀντικείμενον τοσούτων θρήνων.

ΜΕΡΟΠΗ.

Θέλετε μοὶ ἀποδώσει τὸν υἱόν μου, θεοί, μάρτυρες τῶν δακρύων μου! Ὁ Αἴγισθος ζῇ; Ἐσώσατε τὸ δυστυχὲς τοῦτο τέκνον, τὸ μόνον, τὸ ὁποῖον ἔσωσα; Ἀπωθήσατε ἀπ' αὐτοῦ τὴν χεῖρα τοῦ δολοφόνου. Εἶναι ὁ υἱός σου, οἴμοι! εἶναι γνήσιον αἷμα τοῦ Ἀλκείδου. Θέλετε ἐγκαταλείψει τὸ πολύτιμον τοῦτο λείψανον τοῦ δικαιοτέρου τῶν βασιλέων καὶ τοῦ μεγίστου τῶν θεῶν, τὴν εἰκόνα τοῦ συζύγου, τοῦ ὁποίου τὴν κόνιν λατρεύω;

ΙΣΜΗΝΙΑ.

Ἀλλὰ τί! τὸ συμφέρον τοῦτο εἶναι τόσον δίκαιον καὶ τόσον θελκτικόν, ὥστε παντὸς ἄλλου συμφέροντος δύναται νὰ σ' ἀποτρέψῃ;

ΜΕΡΟΠΗ.

Μήτηρ εἰμί· καὶ δύνασαι ἔτι νὰ ἐκπλήττεσαι διὰ τοῦτο;

ΙΣΜΗΝΙΑ.

Ὁ σεβαστὸς χαρακτὴρ τοῦ αἵματος, ἐξ οὗ κατάγεσθε, θέλει ἐξαλειφθῆ ὑπὸ τῆς μητρικῆς ταύτης ἀγάπης; Ἡ παιδική του ἡλικία ἦτο προσφιλὴς εἰς τοὺς δεδακρυσμένους ὀφθαλμούς σου· ἀλλ' ὀλίγον εἶδες τὸν υἱόν, τὸν ὁποῖον κλαίεις.

ΜΕΡΟΠΗ.

Ἡ καρδία μου βλέπει πάντοτε τὸν υἱόν τοῦτον, τὸν ὁποῖον ἐνθυμοῦμαι, οἱ κίνδυνοι αὐτοῦ ἔτρεφον τὴν ἀνήσυχον φιλοστοργίαν μου· τόσον δίκαιον συμφέρον, ηὐξήθη μετὰ τοῦ χρόνου. Μία μόνη λέξις τοῦ Ναρβᾶ πρὸ τεσσάρων καὶ ἐπέκεινα ἐτῶν, ἔφθασεν εἰς τὴν ἐρημίαν, εἰς ἣν διῆγον, φέρουσα νέαν ταραχὴν εἰς τὴν ἀπολεσθεῖσαν ψυχήν μου: ὁ Αἴγισθος, μοὶ ἔγραφεν, εἶναι ἄξιος καλειτέρας τύχης· εἶναι ἄξιος σοῦ καὶ τῶν θεῶν, ἐξ ὧν κατάγεται: καί τοι ὑποκείμενος εἰς ὅλα τὰ κακὰ, ἔχει ἀρετὴν, ἥτις τὰ ὑπερνικᾷ: ἔλπιζε τὸ πᾶν ἐξ αὐτοῦ, ἀλλὰ φοβοῦ τὸν Πολυφόντην.

ΙΣΜΗΝΙΑ.

Τοῦ Πολυφόντου τοὐλάχιστον πρόλαβε τὰ σχέδια· ἄφες νὰ περιέλθῃ τὸ κράτος εἰς τὰς σεβαστάς σου χεῖρας.

ΜΕΡΟΠΗ.

Τὸ κράτος ἀνήκει εἰς τὸν υἱόν μου. Ἐρρέτω ἡ μητρυιά· ἐρρέτω ἡ σκληρὰ καρδία, ἡ λατρεύουσα ἑαυτήν, ἥτις δύναται ἐν εἰρήνῃ νὰ γευθῇ εἰς τὴν ὑπερτάτην τάξιν, τὴν βάρβαρον ἡδονὴν τοῦ νὰ κληρονομήσῃ τὸ αἷμά της! Ἐὰν δὲν ἔχω πλέον υἱόν, τί μ' ὠφελεῖ τὸ κράτος; Τί μ' ὠφελεῖ ὁ κόσμος οὗτος, τὸ φῶς τοῦτο, τὸ ὁποῖον βλέπω; Ὤφειλον ν' ἀρνηθῶ τὰ πάντα τότε, ὅτε εἰς ἐκείνους τοὺς τόπους ὁ σύζυγός μου ἐπροδόθη ὑπό τε τῶν θεῶν, καὶ τῶν θνητῶν: ὦ ἀπιστία! ὦ ἔγκλημα! ὦ ὀλεθρία ἡμέρα! ὦ θάνατε, πάντοτε παρών, εἰς τὴν βαθεῖάν μου θλίψιν! Ἀκούω τὰς φωνὰς ἐκείνας, τὰς οἰκτρὰς φωνάς, τὰς οἰμωγὰς ἐκείνας: «Σώσατε τὸν βασιλέα, τὴν σύζυγόν του καὶ τὰ τέκνα του!» Βλέπω τὰ καθημαγμένα ἐκεῖνα τείχη, τὰς θύρας τὰς τεθραυσμένας, ὑπὸ τὰ καπνίζοντα ἐκεῖνα φατνώματα, τὰς γυναῖκας ἐκείνας τὰς κατασυντριβείσας, τοὺς φεύγοντας ἐκείνους δούλους, τὸν θόρυβον, τὴν ταραχὴν, τὰ ὅπλα, τὰς λαμπάδας, τὸν θάνατον περὶ ἐμέ. Ἐκεῖ, πλέων εἰς τὸ αἷμά του, καὶ μεμολυσμένος ἐκ κονιορτοῦ, στρέφων περὶ ἐμὲ εἰσέτι τὸ νεκρὸν βλέφαρόν του, ὁ Κρεσφόντης ἐκπνέων, μ' ἔσφιγξεν εἰς τοὺς βραχίονάς του· ἐκεῖ, δύο δυστυχεῖς υἱοὶ θανατωθέντες, ἀγαπητοὶ καὶ πρῶτοι καρποὶ γάμου τόσον ἀγαπητοῦ, ἡματωμένοι καὶ ἐρριμμένοι ἐπὶ τοῦ κόλπου τοῦ πατρός των, μόλις ὕψωνον τὰς ἀθώας των χεῖρας. Οἴμοι! ἐμὲ ἐπεκαλοῦντο κατὰ τῶν δολοφόνων των. Ὁ Αἴγισθος μόνος διεσώθη· θεός τις ἀνέλαβε τὴν ὑπεράσπισίν του· ἐπαγρυπνεῖ ἐπ' αὐτοῦ μέγας θεός, ὅστις ἔσωσε τὴν παιδικήν του ἡλικίαν! Εἴθε νὰ ἔλθῃ· εἴθε ὁ Ναρβᾶς νὰ τὸν ἐπαναφέρῃ εἰς τὰ ὄμματά μου, ἐκ τοῦ βάθους τῶν ἐρήμων του, εἰς τὴν τάξιν τῶν προγόνων του! Ὑπέστην δεκαπενταετῆ δεσμὰ καὶ τὴν ἀπουσίαν του: Εἴθε νὰ βασιλεύσῃ ἀντὶ ἐμοῦ: ἰδοὺ ἡ ἀνταμοιβή μου.

ΣΚΗΝΗ Β'.

ΜΕΡΟΠΗ, ΙΣΜΗΝΙΑ, ΕΥΡΥΚΛΗΣ.

ΜΕΡΟΠΗ.

Καὶ λοιπόν! Ὁ Ναρβᾶς, ὁ υἱός μου;

ΕΥΡΥΚΛΗΣ.

Μὲ βλέπετε συγκεχυμένον· τοσαῦται προσπάθειαι, τοσαῦται φροντίδες κατεβλήθησαν. Ἔτρεξαν, δέσποινα, εἰς τὰς πεδιάδας τῆς Ὀλυμπίας, εἰς τὰ τείχη τῆς Σαλμονίας. Ὁ Ναρβᾶς ἄγνωστος· ἡ τύχη κρύπτει ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν πάντων εἰς τὰ μέρη ταῦτα, τῶν βημάτων αὐτῶν τὰ ἴχνη.

ΜΕΡΟΠΗ.

Οἴμοι! Ὁ Ναρβᾶς δὲν ὑπάρχει πλέον, ἀπώλεσα τὸ πᾶν ἀναμφιβόλως:

ΙΣΜΗΝΙΑ.

Πιστεύεις ὅλα τὰ κακά, ὅσα φοβεῖται ἡ ψυχή σου, ἴσως ὡς ἐκ τῆς φήμης τῆς εὐτυχοῦς ταύτης εἰρήνης, ὁ Ναρβᾶς ἐπαναφέρει υἱόν, τόσον εὐτυχῆ εἰς τὰς εὐχὰς ἡμῶν.

ΕΥΡΥΚΛΗΣ.

Ἴσως ἡ φιλοστοργία του φωτισθεῖσα καὶ ἐχέμυθος, ἀπέκρυψε τὸ ταξείδιον, ὡς καὶ τὴν ἀναχώρησίν του: Ἐπαγρυπνεῖ ἐπὶ τοῦ Αἰγίσθου, φοβεῖται τοὺς δολοφόνους τούτους, οἵτινες ἔκοψαν τὸ νῆμα τοῦ βασιλέως συζύγου σου, πρέπει νὰ διαλάθῃ τὴν λύσσαν τῶν φρικαλέων τούτων μηχανορραφιῶν. Ὅσον δύναμαι, ἐξασφαλίζω τὴν διάβασίν του· καὶ ἔχω ἐπὶ τῶν ὁδῶν τούτων, ἐκ τῆς σφαγῆς ποτισμένων, ὀφθαλμοὺς πάντοτε ἀγρύπνους καὶ βραχίονας δεδοκιμασμένους.

ΜΕΡΟΠΗ.

Εἰς τὴν ἀφοσίωσίν σου ἐναπέθηκα τὴν ἐμπιστοσύνην μου.

ΕΥΡΥΚΛΗΣ.

Οἴμοι! τί δύναται ὑπὲρ σοῦ ἡ θλιβερά μου προσοχή; Μετ' ὀλίγον δίδουν τὸν θρόνον του: μάτην ἡ ἀσθενής μου φωνὴ κατέδειξε τὰ δίκαια τοῦ αἵματος, ἐξ οὗ ἐγεννήθη· ἡ ἀδικία θριαμβεύει, καὶ ὁ λαὸς οὗτος, πρὸς καταισχύνην του, πρὸς περιφρόνησιν τῶν νόμων, κλίνει πρὸς τὸν Πολυφόντην.

ΜΕΡΟΠΗ.

Καὶ ἡ τύχη μέχρι τούτων ἠδύνατο νὰ μᾶς ἐξευτελίσῃ! Καὶ ὁ υἱὸς ἐπέπρωτο νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸ κράτος του, διὰ νὰ ὑποδουλωθῇ! Καὶ ἐπέπρωτο νὰ ἴδῃ τὸν ὑπήκοόν του εἰς τὴν θέσιν τῶν προγόνων του! Τὸ αἷμα τοῦ Διὸς ἐπέπρωτο νὰ ἔχῃ ἐδῶ κυρίους! Δὲν ἔχει λοιπὸν πλέον φίλους; Τὸ ὄνομα τοῦ συζύγου μου, ἀναίσθητοι ὑπήκοοι, ἀπωλέσθη λοιπὸν δι' ὑμᾶς; Ἐλησμονήσατε τὰς ἀγαθοεργίας του καὶ τὴν δόξαν του.

ΕΥΡΥΚΛΗΣ.

Τὸ ὄνομα τοῦ συζύγου σου εἶναι προσφιλὲς εἰς τὴν μνήμην των: ποθοῦσι τὸν Κρεσφόντην, τὸν κλαίουσι, σὲ λυποῦνται: Ἀλλ' ἡ ἰσχὺς ὑπερισχύει καὶ φοβοῦνται τὸν Πολυφόντην.

ΜΕΡΟΠΗ.

Οὕτω λοιπὸν διὰ τοῦ λαοῦ μου εἰς πάντα χρόνον κατατεθλιμμένη, θὰ ἴδω τὴν δικαιοσύνην θυσιαζομένην εἰς τὴν ῥαδιουργίαν· καὶ τὸ χαμερπὲς συμφέρον, ὁ αὐθαίρετος οὗτος δικαστὴς τῆς τύχης, πωλεῖ τὸν ἀσθενέστερον εἰς τὰς ἁμαρτίας τοῦ ἰσχυροτέρου. Ἄγωμεν, καὶ ἀναρριπίσωμεν εἰς αὐτὰς τὰς ψυχὰς τὰς δειλάς, τοὺς πόθους τούτους τοὺς κακούς, σβεσθέντας εἰς τὸ αἷμα τῶν Ἡρακλειδῶν. Ἂς θωπεύσωμεν τὰς ἐλπίδας των, ἃς διεγείρωμεν τὴν ἀγάπην των. Ὁμίλησον καὶ ἀνάγγειλον αὐτοῖς τὴν ἐπάνοδον τοῦ κυρίου των.

ΕΥΡΥΚΛΗΣ.

Ὡμίλησα ὑπὲρ τὸ δέον: ὁ Πολυφόντης θορυβούμενος, φοβεῖται ἤδη τὸν υἱόν σου καὶ τρομάζει ἀπὸ τὰ δάκρυά σου. Ἡ ὑπερήφανος φιλοδοξία του, ὑφ' ἧς κατατρώγεται, εἶναι ἀνήσυχος, διάπυρος, καὶ οὐδὲν ἔχει ἱερόν. Ἐὰν ἀπεδίωξε τοὺς λῃστὰς τῆς Πύλου καὶ τῆς Ἀμφρυσίας, ἐὰν ἔσωσε τὴν Μεσσήνην, νομίζει ὅτι καὶ τὴν κατέκτησε. Πράττει τὰ κατ' αὐτὸν μόνον, θέλει τὸ πᾶν νὰ ὑποτάξῃ: πλησιάζει εἰς τὸ στέμμα· καὶ ἵνα κάλλιον ἁρπάσῃ τοῦτο, οὐδὲν σχεδὸν προτείχισμα ἡ χεὶρ του καταστρέφει, νόμοι, οὓς δὲν καταπατεῖ, καὶ αἷμα, ὅπερ δὲν χύνει: Ἐκεῖνοι μάλιστα, ὧν ἡ σκληρὰ χεὶρ κατέσφαξε τὸν σύζυγόν σου, ἴσως δὲν εἶναι ἧττον ἐπίφοβοι διὰ σέ.

ΜΕΡΟΠΗ.

Πῶς! πανταχοῦ ὑπὸ τὰ βήματά μου ἡ τύχη σκάπτει ἄβυσσον! Βλέπω πέριξ μου τὸν κίνδυνον καὶ τὴν ἁμαρτίαν· ὁ Πολυφόντης, ὑπήκοος, τοῦ ὁποίου τ' ἀνοσιουργήματα....

ΕΥΡΥΚΛΗΣ.

Σίγα, βασίλισσα, ἰδοὺ ἔρχεται.

ΣΚΗΝΗ Γ'.

ΜΕΡΟΠΗ, ΠΟΛΥΦΟΝΤΗΣ, ΕΥΡΥΚΛΗΣ.

ΠΟΛΥΦΟΝΤΗΣ.

Βασίλισσα, πρέπει τέλος νὰ σοὶ ἀνοίξω τὴν καρδίαν μου. Ὁ βραχίων οὗτος ὁ ὑπηρετήσας εἰς σέ, μοὶ ἀνοίγει ὁδὸν πρὸς τὸν θρόνον· καὶ οἱ ἀρχηγοὶ τοῦ κράτους, πάντες ἕτοιμοι ν' ἀποφανθῶσι, τιμῶντές με, κλίνουσι πρὸς ἡμᾶς τοὺς δύο. Ἐκ τῶν ἐναντίων φατριῶν, αἵτινες κατηρήμουν τὴν Μεσσήνην, αἵτινες ἔχεον τοσοῦτον αἷμα, καὶ τοσοῦτον μῖσος ἐνεποίουν, ἡ σὴ μένει σήμερον καὶ ἡ ἐμή. Ὀφείλομεν ἀμφότεροι νὰ ὑποστηρίζωμεν ἀλλήλους· οἱ κοινοὶ ἡμῶν ἐχθροί, ὁ ἔρως τῆς πατρίδος, τὸ καθῆκον, τὸ συμφέρον, ὁ καιρός, τὸ πᾶν διδάσκει ἡμᾶς: Τὸ πᾶν σοὶ λέγει ὅτι πολεμιστὴς καὶ ἐκδικητὴς τοῦ συζύγου σου, ἐὰν ἐπιθυμήσῃ τὴν βα-

σιλείαν, δύναται νὰ ἐπιθυμήσῃ καὶ σέ. Γινώσκω ἐμαυτόν, γινώσκω ὅτι τὸ θλιβερὸν καὶ σοβαρὸν μέτωπόν μου, γεγραμμένον ὑπὸ τὰ ὅπλα, ὀλίγα θέλγητρα ἔχει πρὸς σέ. Γινώσκω ὅτι τὰ κάλλη σου, ἀνθίζοντα ἔτι, ἠδύναντο νὰ μαρανθῶσιν ἐκ τοῦ χειμῶνος τῆς ἡλικίας μου· ἀλλ' ἡ ἀπόφασις τοῦ κράτους, παραβλέπει τὰς ἰδιοτροπίας ταύτας· καὶ αἱ εὐγενεῖς οὐλαὶ τοῦ πολεμικοῦ τούτου μετώπου, διὰ τοῦ διαδήματος τῶν βασιλέων μόνον δύνανται νὰ καλυφθῶσι. Θέλω τὸ σκῆπτρον καὶ σὲ, πρὸς ἀμοιβὴν τῶν κατορθωμάτων μου. Μὴ νόμιζε, τοῦτο, βασίλισσα, ἀλαζονίαν αὐθάδη. Εἶσαι τῶν βασιλέων ἡμῶν ἡ θυγάτηρ καὶ ἡ μήτηρ· ἀλλὰ τὸ κράτος θέλει ἄρχοντα, καὶ πρέπει νὰ συλλογισθῇς, ὅτι, ἵνα διατηρήσῃς τὰ δικαιώματά σου, ἀνάγκη νὰ συμμερισθῇς αὐτά.

ΜΕΡΟΠΗ.

Ὁ οὐρανός, ὅστις μὲ καταπιέζει ἐκ τοῦ βάρους τῆς δυσχερείας αὐτοῦ, δὲν μὲ προητοίμασεν εἰς τὸν κολοφῶνα τοῦτον τῆς αὐθαδείας. Ὑπήκοε τοῦ συζύγου μου, τολμᾷς νὰ μοὶ προτείνῃς νὰ προδώσω τὴν μνήμην αὐτοῦ, καὶ νὰ συζευχθῶ πρὸς σέ! Ἐγὼ ἤθελον συμμερισθῆ μετὰ σοῦ τὴν πένθιμον κληρονομίαν τοῦ υἱοῦ μου, τοῦ μόνου ἀγαθοῦ, ὅπερ μοὶ ἐναπομένει! Ἤθελον σοὶ ἐγχειρίσει τὴν μητέρα καὶ τὸ κράτος αὐτοῦ, καὶ τὸ διάδημα τοῦ βασιλέως, εἰς τὸ μέτωπον τοῦ στρατιώτου ἤθελον θέσει!

ΠΟΛΥΦΟΝΤΗΣ.

Στρατιώτης οἷος ἐγὼ, δεκάκις δύναται ν' ἀντιποιῆται πρὸς διοίκησιν τοῦ κράτους, ἀφ' οὗ ἠδυνήθη νὰ ὑπερασπισθῇ αὐτό. Ὁ πρῶτος ὑπάρξας βασιλεὺς, ὑπῆρξεν εὐτυχὴς στρατιώτης. Ὅστις ὑπηρετεῖ καλῶς τὴν πατρίδα αὐτοῦ, δὲν ἔχει ἀνάγκην προγόνων. Δὲν μοὶ ἔμεινε πλέον αἷμα διὰ νὰ μοὶ δώσῃ τὴν ζωήν· τὸ αἷμα τοῦτο ἐξηντλήθη, ἔρρευσε διὰ τὴν πατρίδα, ἔρρευσε διὰ σέ, καὶ σοῦ ἀρνουμένης, νομίζω ὅτι οἱ ὑπ' ἐμοῦ ἡττηθέντες βασιλεῖς, ἧττον ἄξιοι εἶναι: καὶ δὲν προσφέρω εἰς τὴν ἐπαναστάτιδα ψυχήν σου, ἢ τὸ ἥμισυ θρόνου, ἔνθα ἡ φατρία μου σὲ προσκαλεῖ.

ΜΕΡΟΠΗ.

Φατρία! σὺ, βάρβαρε, πρὸς καταφρόνησιν τῶν νόμων ἡμῶν! Εἶναι ἄλλη φατρία τῶν βασιλέων σου; Αὐτὴ εἶναι ἡ τόσον καθαρὰ καὶ τόσον ἱερὰ ἐκείνη πίστις, ἣν τὸ στόμα σου ὤμοσε πρὸς τὸν σύζυγόν μου, πρὸς ἐμέ; Ἡ πίστις, ἣν ὀφείλεις εἰς τὴν προδοθεῖσαν σκιάν, πρὸς τὴν τάλαιναν χήραν, πρὸς τὸν δυστυχῆ αὐτοῦ υἱόν, πρὸς τοὺς θεούς, ἐξ ὧν κατάγεται, καὶ ἀφ' ὧν ἔλαβε τὸ κράτος;

ΠΟΛΥΦΟΝΤΗΣ.

Εἶναι εἰσέτι ἀμφίβολον ἐὰν ζῇ ὁ υἱός σου. Ἀλλὰ κ' ἐκ τοῦ κόλπου τῶν νεκρῶν, ἂν ἀνέλθῃ ν' ἀπαιτήσῃ τὸν θρόνον του, ἐνώπιον τῶν θεῶν, μὴ ἀπατᾶσαι. Ἡ Μεσσήνη ἀνάγκην ἔχει ἡγεμόνος δεδοκιμασμένου ὑπὸ τοῦ χρόνου, ἀξίου τῷ ὄντι ταύτης, βασιλέως ὑπερασπίζοντος αὐτήν· καὶ τολμῶ νὰ καυχηθῶ ὅτι μόνος ὁ ἐκδικητὴς τοῦ θρόνου ἔχει δικαίωμα ν' ἀναβῇ ἐπ' αὐτοῦ. Ὁ Αἴγισθος, νέος ἔτι καὶ ἄπειρος, ματαίως θέλει ἐπιδείξει τὴν ὑψηλὴν καταγωγήν του· οὐδὲν ὑπὲρ ἡμῶν πράξας, οὐδεμίαν ἔχει ἀξίαν. Διὰ τιμῆς δὲ λίαν διαφόρου ἠγοράσθη ὁ θρόνος οὗτος. Τὸ δικαίωμα τοῦ προστάσσειν δὲν εἶναι πλεονέκτημα, μεταδοθὲν ὡς κληροδότημά τι· εἶναι ὁ καρπὸς τῶν πόνων καὶ τοῦ χυθέντος αἵματος· εἶναι ἡ ἀμοιβὴ τῆς ἀνδρίας: εἰς ἐμὲ ὀφείλεται. Ἐνθυμήθητι τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν κατελήφθητε ὑπὸ τῶν φαύλων ἐκείνων λῃστῶν τῆς Πύλου καὶ τῆς Ἀμφρύσης· ἀναπόλησον τὸν σύζυγόν σου, τοὺς υἱούς σου, σχεδὸν ἐνώπιόν σου δολοφονηθέντας ὑπ' ἐκείνων· ἀνάβλεψον εἰς ἐμὲ, βασίλισσα, ἀναχαιτίζοντα τὴν μανίαν των, διώκοντα τοὺς ἐχθρούς σου, ὑπερασπίζοντα τὴν πατρίδα· ἰδὲ τέλος τὰ τείχη ταῦτα διὰ τῶν βραχιόνων μου σωθέντα· ἐνθυμήθητι ὅτι ἐξεδίκησα τὸν σύζυγόν σου, τὸν ὁποῖον θρηνεῖς: ἰδοὺ τὰ δικαιώματά μου, βασίλισσα, καὶ ἡ θέσις καὶ ὁ τίτλος μου· ἡ ἀνδρία ἐχορήγησε τὰ δικαιώματα ταῦτα: ὁ θεὸς εἶναι διανομεὺς τούτων. Εἴθε νὰ ἐπανέλθῃ ὁ υἱός σου· θέλει διδαχθῆ ὑπ' ἐμὲ τὰ μαθήματα τῆς δόξης καὶ τὴν τέχνην τοῦ ζῆν ὡς βασιλεύς: θέλει ἰδεῖ ἐὰν τὸ μέτωπόν μου θέλει ὑποστηρίξει τὸ στέμμα. Τὸ αἷμα τοῦ Ἡρακλέους εἶναι ὡραῖον, ἀλλ' οὐδὲν ἔχει τὸ ἐκπλῆσσόν με. Θηρεύω τιμὴν καὶ εὐγενεστέραν καὶ μεγαλειτέραν· στοχάζομαι ὅτι ὅμοιός εἰμι πρὸς τὸν θεόν, ἐξ οὗ κατάγεται: ἐν ἑνὶ λόγῳ εἰς ἐμὲ προσήκει νὰ ὑπερασπίσω τὴν μητέρα του καὶ νὰ γείνω χρήσιμος εἰς τὸν υἱόν, καὶ ὡς παράδειγμα καὶ ὡς πατήρ.

ΜΕΡΟΠΗ.

Μὴ ὑποκρίνεσαι ποσῶς ἐνταῦθα φρεντίδας τοσοῦτον γενναίας, καὶ παῦσε ἐξυβρίζων τὸν ἀτυχῆ υἱόν μου. Ἐὰν τολμᾷς νὰ βαδίσῃς ἐπὶ τὰ ἴχνη τοῦ Ἡρακλέους, ἀπόδος λοιπὸν τὴν κληρονομίαν εἰς τὸν υἱὸν τῶν Ἡρακλειδῶν. Ὁ θεὸς οὗτος, τοῦ ὁποίου ἤθελες γείνει ὁ ἄδικος διάδοχος, ἐκεῖνος, ὅστις διεξεδίκησε τοσαύτας χώρας, οὐδέποτε κατεδέχθη ἅρπαξ αὐτῶν νὰ γείνῃ. Μιμήθητι τὴν δικαιοσύνην του, ὡς καὶ τὴν ἀνδρίαν του· ἀνακάλυψον, ἀπόδος μοι τὸν υἱόν, τὸν ὁποῖον ἀπώλεσα, καὶ γενοῦ διὰ πολλῶν ἀρετῶν, ἄξιος τῆς μητρός του· εἰς τὰ ἀνεγειγερμένα τείχη σου, ἀνακάλεσον τὸν κύριόν σου: τότε θέλω ταπεινωθῆ ἴσως μέχρις σοῦ. Ἠδυνάμην νὰ ταπεινωθῶ· ἀλλὰ συνένοχος δὲν δύναμαι ποτὲ καὶ ἡ ἀμοιβὴ τῶν ῥαδιουργιῶν νὰ γείνω.

ΣΚΗΝΗ Δ'.

ΠΟΛΥΦΟΝΤΗΣ, ΕΡΩΞ.

ΕΡΩΞ.

Αὐθέντα, περιμένεις νὰ καμφθῇ ἡ καρδία της; δὲν δύνασαι νὰ βασιλεύσῃς εἰμὴ κατὰ τὴν θέλησιν τῆς φαντασίας της; Ἠδυνήθης νὰ ἐξομαλύνῃς τὴν ὁδὸν τοῦ θρόνου, καὶ διὰ ν' ἀναβῇς εἰς αὐτὸν, περιμένεις τὴν χεῖρά της;

ΠΟΛΥΦΟΝΤΗΣ.

Μεταξὺ τοῦ θρόνου αὐτοῦ καὶ ἐμοῦ, βλέπω κρημνόν· πρέπει ἡ τύχη μου ἢ νὰ πέσῃ ἐντὸς αὐτοῦ, ἢ νὰ τὸν ὑπερπηδήσῃ. Ἡ Μερόπη περιμένει τὸν Αἴγισθον, καὶ ὁ λαὸς, ἐὰν ὁ υἱός της ἀναφανῇ, δύναται νὰ τραπῇ πρὸς ἐκεῖνον. Εἰς μάτην, ὅτε ἐθυσίασα τὸν πατέρα του καὶ τοὺς ἀδελφούς του, ἠνοίξαμεν τὰ διαφράγματα τοῦ αἱμοσταγοῦς τούτου θρόνου· εἰς μάτην ἐν τῷ ἀνακτόρῳ, ὅτε ἡ στάσις ἐπλήρου τὰ πάντα φρίκης καὶ φόβου, ἡ τύχη μου συνέτεινεν, ὅπως πέπλος εὐδαίμων καὶ σκοτεινὸς, καλύψῃ τὰ κακουργήματά μου, διὰ τοῦ μυστηρίου τῆς σκιᾶς του· εἰς μάτην οἱ λαοί μ' ἐνόμισαν ὑπερασπιστὴν τοῦ αἵματος τῶν βασιλέων, ὧν εἰμι ὁ καταδιώκτης: προσεγγίζομεν τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν ἀποφασίζεται ἡ τύχη μου. Ἐὰν μείνῃ βλαστός τις ἐκ τοῦ γένους τοῦ Ἀλκείδου, ἐὰν ὁ υἱὸς ἐκεῖνος, ὁ τοσοῦτον θρηνηθεὶς, ἔλθῃ εἰς τὴν Μεσσήνην, ἀπώλεσα ὅλους τοὺς καρποὺς δεκαπενταετῶν ἀγώνων. Πίστευσόν με αἱ προλήψεις αὗται αἵματος καὶ γεννήσεως, θέλουσιν ἀναζωπυρωθῆ ἐν ταῖς καρδίαις καὶ ἐκεῖ θέλουσι λάβει τὴν ὑπεράσπισίν του. Ἡ μνήμη τοῦ πατρὸς καὶ ἑκατὸν βασιλέων καὶ προγόνων τότε, ἡ ὑποληφθεῖσα αὕτη τιμὴ ὅτι κατάγεται ἐκ τῶν θεῶν ἡμῶν, αἱ κραυγαὶ, ἡ ἀπελπισία μητρὸς ἀπηλπισμένης, θέλουσι καταστρέψει τὴν δύναμίν μου, ἀβεβαίαν ἔτι οὖσαν. Ὁ Αἴγισθος εἶναι ἐχθρὸς, καθ' οὗ ὀφείλω νὰ θριαμβεύσω. Πρὸ καιροῦ ἐν τῇ κοιτίδι αὐτοῦ ἠθέλησα νὰ τὸν ἀποπνίξω, ἡ ἐπιδεξία ἐπιμέλεια τοῦ Ναρβᾶ ἐνώπιόν μου, μοὶ τὸν ἀπέσπασεν ἐκ τῶν χειρῶν, αἵτινες ὑπηρέτουν τὴν νηπιότητά του: Ὁ Ναρβᾶς, ἀπ' ἐκείνου τοῦ χρόνου πλανώμενος μακρὰν τῶν αἰγιαλῶν τούτων, κατεφρόνησε τὰς ἐρεύνας μας, ἠπάτησε τὰς προσπαθείας μου. Ἐκώλυσα τοὺς ταχυδρόμους του· ἡ δὲ δικαία πρόβλεψίς μου, διέκοψεν αὐτοῦ τε καὶ τῆς Μερόπης τὴν συνεννόησιν. Ἀλλὰ γνωρίζω τὴν τύχην· δύναται νὰ διαψευσθῇ ἐκ τῆς σιγῆς τῆς νυκτὸς δύναται νὰ ἐξέλθῃ ἀπόρρητόν τι· καὶ ἔστιν ὅτε ἡ μακρὰ τῶν θεῶν ὑπομονὴ, ῥίπτει ἐφ' ἡμῶν βραδέσι βήμασι τὴν ἐκδίκησιν.

ΕΡΩΞ.

Ἀ! Παραδόθητι ἀρόβως εἰς τὴν αἰσίαν σου τύχην. Ἡ φρόνησις εἶναι ὁ θεός, ὅστις ἀγρυπνεῖ εἰς τοὺς σκοπούς σου. Αἱ διαταγαί σου ἐξεπληρώθησαν, οἱ δορυφόροι κατέλαβον ἤδη τὰς ὁδοὺς τῆς Ἤλιδος καὶ τῆς Μεσσήνης. Ἐὰν ὁ Ναρβᾶς

φανῇ: ἐάν ποτε ὁ Ναρβᾶς ἐπαναφέρῃ τὸν Αἴγισθον, θέλουσιν ἀπολεσθῇ ἀμφότεροι.

ΠΟΛΥΦΟΝΤΗΣ.

Ἀλλὰ μ' ἐγγυᾶσαι σὺ καλῶς περὶ τοῦ τυφλοῦ των ζήλου;

ΕΡΩΞ.

Τοὺς ὡδήγησας διὰ τῆς πιστῆς σου χειρός: οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν γινώσκει τὸ αἷμα τοῦτο, ὅπερ ἀνάγκη πρότερον νὰ ῥεύσῃ, οὐδὲ τ' ὄνομα τοῦ βασιλέως ἐκείνου, ὅνπερ ὀφείλουσι νὰ θυσιάσωσιν. Ὁ Ναρβᾶς παριστάνεται εἰς αὐτοὺς ὡς προδότης, ὡς φυγάς, ὡς ἐγκληματίας πλανώμενος ὅστις ζητεῖ καταφύγιον· ὁ δ' ἕτερος ὡς αἰχμάλωτος καὶ ὡς φονεύς, ὃν, διὰ τὴν ἄκραν τῶν νόμων αὐστηρότητα, πρέπει νὰ θυσιάσωμεν.

ΠΟΛΥΦΟΝΤΗΣ.

Λοιπόν! καὶ τὸ ἔγκλημα τοῦτο! μοὶ εἶναι λίαν ἐπάναγκες· ἀλλ' ἀφοῦ ἀπολέσω τὸν υἱόν, ἔχω ἀνάγκην τῆς μητρός: ἔχω ἀνάγκην ὑμεναίου ἐπωφελοῦς εἰς τὴν μεγαλειότητά μου, ὅστις ν' ἀπωθήσῃ ἀπ' ἐμοῦ τ' ὄνομα τοῦ ἅρπαγος, ὅστις τέλος νὰ παγιώσῃ τὰς εὐχὰς τοῦ ἀπίστου τούτου λαοῦ, ὅστις νὰ μοὶ προσαγάγῃ ὡς προῖκα τὴν ἀγάπην, ἣν ἔχουσι πρὸς αὐτήν. Ἀνέγνωσα εἰς τὸ βάθος τῶν καρδιῶν, αἵτινες μόλις ἀνήκουσιν εἰς ἐμέ: θερμαινόμεναι ὑπὸ τῆς ἐλπίδος ἢ κατεψυγμέναι ἐκ τοῦ τρόμου, τὸ συμφέρον μου τὰς δίδει, καὶ δι' αὐτοῦ τὰς ἥρπασα. Σὺ δέ, τοῦ ὁποίου ἡ τύχη κρέμαται ἐκ τῆς μεγαλειότητός μου, στήριζον τὰ σχέδιά μου διὰ τῶν περφροντισμένων φροντίδων σου, Ἔρωξ, ὕπαγε νὰ συνενώσῃς τὰ διεστῶτα πνεύματα· καὶ τοῦ μὲν φιλαργύρου μυστικῶς ν' ἀγοράσῃς τὴν ψῆφόν του· διαβεβαίωσον τοῖς αὐλικοῖς τὴν ἰδιαιτέραν εὐνοιάν μου· τοῦ δὲ χαύνου, ὅστις ἀμφιρρέπει, ἔξαψον τὸ πνεῦμα: ὑποσχέθητι, δός, συνώμοσον, ἀπείλησον, παρακάλεσον. Ὁ σίδηρος οὗτος ἐπὶ μάτην ἠδυνήθη νὰ μὲ ὁδηγήσῃ εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ θρόνου· ὀλίγον εἰσέτι λείπεται νὰ νικήσω, πρέπει ν' ἀπατῶ, νὰ κολακεύσω τὴν ὕβραν τοῦ λαοῦ, νὰ τὴν συνηθίσω εἰς τὸν χαλινόν, καὶ νὰ ὠθήσω τὴν τέχνην τέλος, ἕως οὗ τὴν κάμω νὰ μὲ ἀγαπήσῃ.

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΠΡΑΞΕΩΣ.

Η ΔΕΣΠΟΙΝΙΣ ΖΑΚΕΛΙΝΗ.

ΑΠΑΗ ΔΙΗΓΗΣΙΣ

Ὑπὸ

ΑΔΡΙΑΝΟΥ ΡΟΒΕΡΤΟΥ.

Εὐθὺς ἀπὸ τῆς ὀγδόης τῆς πρωΐας ὥρας, δύο ἢ τρεῖς μικροὶ διφρίσκοι, συρόμενοι ὑπὸ γηραιῶν μεγαιρῶν μὲ ῥερυπωμένα ἐνδύματα, ἐσταμάτησαν ἐπὶ τῆς προκυμαίας τῶν φεγγιτῶν, ἔμπροσθεν οἰκίας ἐχούσης ἀριθμὸν . . . . Μεγάλαι ἐρυθραῖ ἐπιγραφαὶ ἦσαν προσκεκολλημέναι εἰς ἕκαστον τῆς θύρας μέρος. Προεμήνυον τὴν μετὰ θάνατον πώλησιν ἐπίπλων, λινοστολῶν, μικρῶν ἱματίων, ἐργαλείων, σμιλῶν, πωμάτων, χαλκίνων λιθογραφικῶν πλακῶν, νέων καὶ ἀκατεργάστων, τοῦ Ἰωάννου Μονέ.

Ἐπειδὴ οὐδένα ἄφηνε κληρονόμον κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν ἢ πλαγίως, ἡ πώλησις ἔπρεπε νὰ γείνῃ πρὸς ὄφελος τοῦ δημοσίου ταμείου.

Αἱ μέγαιραι ἤρχισαν νὰ ἐκφορτώνωσι τοὺς διφρίσκους καὶ νὰ ἐξαπλόνωσιν ἐπὶ τοῦ βορβορώδους λιθοστρώτου τάπητας λοξοειδεῖς, ἐφ' ὧν ἐξήπλωσαν ἐπάργυρα κηροπήγια, κιβώτια μαχαιριῶν, παροψίδας καὶ φλιτζάνια ψευδῆ τῆς Κίνας καὶ ψευδῆ τῆς Ἰαπωνίας, νομισματόσημα ἐσκωριασμένα, κιβώτια τοῦ λαγείου καὶ τοῦ δομίνου καὶ παροψίδας ἐξ Ἀλγερικοῦ μετάλλου.

Περὶ τὴν δεκάτην ὥραν, ἡ καταδείξις τῆς ἀλλοκότου ταύτης γαλλικῆς βιομηχανίας, ἐφείλκυσε πλῆθος ἀργῶν καὶ πλανήτων, οἵτινες ἤρχισαν ν' ἀναγινώσκωσιν ἀδιαφόρως τὰς ἐπιγραφάς, καὶ νὰ συμφωνῶσι μικροὺς ὀρειχάλκους.

Ἐπανηρχόμην, ἔχων τὰς χεῖρας εἰς τὰ θυλάκια τοῦ ἐπενδύτου μου, τὸ σιγάρον εἰς τὰ χείλη, ἀπὸ τὸν ἐκδότην μου, τὸν ὁποῖον δὲν εὗρον εἰς τὴν οἰκίαν του.

Ἀνέγνων τὴν ἐπιγραφήν, ὑπεράνω τοῦ ὤμου χονδροῦ κυρίου, φέροντος χρυσᾶ δίοπτρα. Παρετήρουν. Παρετήρουν ἀκολούθως τὴν ἀλλόκοτον πρόοψιν τῆς οἰκίας, τὰ ἐπάργυρα κηροπήγια καὶ ἐδυθίσθην εἰς τὴν σκοτεινὴν δίοδον, ἥτις ἠνοίγετο ἔμπροσθέν μου.

— «Ὁ Κύριος ἐξῆλθε . . . . μοὶ ἐρώνησεν ἡ θυρωρός.

— Εἰς τὴν πώλησιν.

— Ἐπιστρέφει τὴν μεσημβρίαν, πλὴν ἐὰν ὁ κύριος θέλει νὰ ἴδῃ, ἡ θέα οὐδόλως βλάπτει. Εἶναι κόσμος ἐπάνω· εἰς τὸ τέταρτον ἀριστερά.

Ἀνῆλθον. Ἡ θύρα ἦτο ἡμίκλειστος. Εἰσῆλθον ἄνευ προειδοποιήσεως. Εἷς παραγγελιοδόχος ἐκάθητο εἰς τὸν πρῶτον θάλαμον, ὅστις ἐχρησίμευεν ὡς προθάλαμος καὶ ὡς ἑστιατόριον καὶ ἐκάπνιζε πίπαν μασσαλιωτικὴν, χρώματος ἐρυθροξύλου, κόπτων μικρὸν τεμάχιον ξύλου, μὲ τὸ νεωστὶ ἠκονισμένον μαχαίριόν του, διασκέδασις ἐντελῶς ἀμερικανική.

Τὸ οἴκημα τοῦτο συνίστατο ἐκ τριῶν μόνον δωματίων, ἅτινα ἔβλεπον πρὸς τὴν προκυμαίαν. Ἡ ἀταξία καὶ τὰ ἐν αὐτῇ πράγματα, κείμενα ἄνω κάτω, κατεδείκνυον ὅλην τὴν ἀθλιότητα τῶν ἐπίπλων. Οἱ τοῖχοι ἦσαν κάθυγροι ἐκ τοῦ ψύχους καὶ τοῦ πένθους. Τρία ἀντικείμενα ἐφείλκυσαν τὴν ὅρασίν μου: Ὁ ἐργατικὸς χιτὼν τοῦ τεχνίτου, ὅστις ἔμεινε κρεμάμενος ἐπί τινος καρφίου, διότι ἦτο τρυπημένος εἰς τοὺς δύο ἀγκῶνας, τρυπημένος ἀπὸ τὸ νιτρικὸν ὀξὺ, κηλιδωμένος ἐκ ῥύπου καὶ μὴ προωρισμένος νὰ ἐξέλθῃ τῆς οἰκίας, εἰμὴ διὰ νὰ μεταβῇ μόνον εἰς τὸ κορφίνιον τοῦ ῥακοσυλλέκτου· μικρὸν ξύλον κλίνης παιδίου καὶ νανίον παιδικὸν, ἐνδεδυμένον ὡς ἀγρότης καὶ καρρωμένον ἐπὶ τεμαχίου λευκοῦ ξύλου. Ἡ παράδοξος φυσιογνωμία τοῦ ἀθυρματίου τούτου, μοὶ ἐπροξένησε παράδοξον ἐντύπωσιν· τὸ εἶχον ἰδεῖ εἴς τι μέρος· ἀνεμνήσθην καὶ τὸ ἀνεγνώρισα ἐντελῶς, ὅτι τὸ εἶδον εἰς τὸ κοιμητήριον τῆς Ἄρκτου, ἐντὸς κιβωτίου ὑαλίνου, ἐπικειμένου εἰς τάφον παιδίου.

Ἐπλησίασα ἵνα τὸ ἴδω καλλιον. Ἐρόρει ἐσθῆτα μαλλίνην μ' ἐρυθρὰς καὶ μελαίνας γραμμὰς, χονδρὸν ὑποκάμισον ἐξ ὠμῆς μετάξης, περικνημίδας κυανᾶς καὶ σανδάλια. Οἱ βραχίονες αὐτοῦ ἐκ δέρματος αἰγὸς, εἶχον χρῶμα ῥοδινὸν ἀνοικτὸν, ἀλλὰ τὸ μικρόν του καὶ εὔσαρκον πρόσωπον εἶχε χροιὰν νεκροῦ· οἱ ὀφθαλμοί του ἐκ μίλτου, ἀκίνητοι καὶ σκληροί, περιεπλανῶντο, καὶ ἡ μέλαινα καὶ τεθαμβωμένη κόμη του, ἀνωρθοῦτο ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, ὡς τρίχες ἐμμανοῦς καὶ παράφρονος· τὰ δὲ χείλη ὑπομειδιῶντα ἦσαν μελανὰ καὶ ἐσβεσμένα. Μολαταῦτα ἦτο εὔκολον ν' ἀντικαταστήσῃ τις διὰ τῆς διανοίας, τὴν μαραμμένην ὡραιότητα αὐτοῦ πρὸ τῆς ἡλικίας, προελθοῦσαν ὑπό τινος σφοδρᾶς λύπης.

Τοῦτο οὐδέποτε θὰ ἦτο ὡραῖον· ἀλλ' ὡς ἐκ τοῦ ὠοειδοῦς πολὺ στρογγύλου τοῦ προσώπου του, ὡς ἐκ τῆς μακρᾶς του ῥινὸς πρὸς τὰ ἄνω ὑψουμένης, ὡς ἐκ τῶν ῥοδοχρόων χειλέων του, ὡς ἐκ τῶν κυανῶν του ὀφθαλμῶν, διαφανῶν καὶ φεγγοβολούντων, τέλος ὡς ἐκ τῆς μικρᾶς εὐσαρκίας, ἔπρεπε νὰ φαίνηται ἔχον καλὴν διάθεσιν καὶ λαμπρὰν ὑγείαν.

Νέος τις ξένος εἰσῆλθεν· ἦτο πεντηκοντούτης περίπου, ἐρυθρόχρους, μικροῦ ἀναστήματος, ῥυπαρὸς μέχρι τοῦ πίλου, κοινὸς καὶ χυδαῖος.

Διῆλθε τὸ ἐργαστήριον τοῦ τεχνίτου, παρετήρησε τὸ νανίον, ὕψωσε τοὺς ὤμους καὶ ἦλθε ν' ἀνακινήσῃ μετὰ μεγάλου κρότου, χαλκίνους πλάκας, ἐπί τινος τραπέζης κειμένας.

Ἔμαθον ἀργότερα ὅτι τὸ ὑποκείμενον τοῦτο ἦτο ἐργολάβος εἰκόνων, δι' ὃν ὁ Ἰωάννης Μονὲ εἰργάσθη.

Ἀγνοῶ τὴν αἰτίαν, δι' ἣν, ἡ ὕβρις, ἣν ἔκαμεν εἰς τὸ χωρικὸν νανίον, μ' ἐρέθιζε καὶ μὲ ἐκέντα τὴν ἐπιθυμίαν νὰ φιλονεικήσω μετ' αὐτοῦ.

Ὅταν ἐτελείωσε τὴν ἐξέτασίν του, ἔρριψε ἄφνης ἔπτυσεν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, καὶ διηυθύνθη πρὸς τὴν θύραν τῆς εἰσόδου· ἀλλά, διαβαίνων ἔμπροσθεν τοῦ νανίου, τοῦ ἔδωκεν μικρὸν κτύπημα ῥάβδου ἐπὶ τῆς κεφαλῆς. Τοῦ νανίου ἠκούσθη τὸ ξηρὸν ξύλον. Τὴν φορὰν ταύτην δὲν ὑπέμεινα καὶ καθ' ἣν στιγμὴν ὁ μικρὸς ἄνθρωπος ἔθετε τὴν ῥάβδον του ὑπὸ τὸν ἀριστερὸν βραχίονά του, ἐφώνησα μετ' ὀργῆς:

— «Προσέξατε, ἀπρόσεκτε, παρ' ὀλίγον νὰ μὲ τυφλώσητε.»

Ἡ ἔρις ἦτο γερμανικωτάτη, διότι ἤμην τέσσαρα τοὐλάχιστον μακρὰν αὐτοῦ βήματα· μολαταῦτα δὲν ἔκρινε καλὸν ν' ἀρνηθῇ τὸ γεγονὸς καὶ ἀπελογήθη ταπεινότατα διὰ τὴν νομιζομένην ἀπροσεξίαν του.

Συνηντήθη εἰς τὸ κατώφλιον τῆς θύρας μετὰ νεανίου ὠχροῦ καὶ ξανθοῦ.

— «Εἶσαι σύ, κύριε Κράνζερ! εἶπεν ὁ ῥαβδοφόρος ἀνήρ· τί διάβολον ἔρχεσαι νὰ κάμῃς ἐδῶ;

— Ἔρχομαι ν' ἀγοράσω, καὶ τί παράδοξον! Σὺ δέ;

— Ἐγὼ δὲν δίδω πέντε σολδία δι' ὅλα τὰ εὐτελῆ ταῦτα πράγματα· οὔτε μία σανὶς ὑπάρχει ἀκηλίδωτος.

— «Χαῖρε!» εἶπεν ὁ νεανίας, στρέφων τὰ νῶτα.

Ὑπῆγε κατ' εὐθεῖαν εἰς τὸ νανίον, τὸ ἔλαβεν ἀπὸ τὸ σῶμα, καὶ τὸ παρετήρησε μετὰ θλιβεροῦ κ' εὐμενοῦς μειδιάματος. Αὐτὸς ἦτο φίλος. Ἐπλησίασα πρὸς αὐτὸν καὶ τὸν ἐχαιρέτησα.

— Τὴν δυστυχῆ ταύτην δεσποινίδα κακῶς πρὸ ὀλίγου τὴν μετεχειρίσθη ὁ ἀγροῖκος ἐκεῖνος, ὁ ἐξελθὼν ἐντεῦθεν, τῷ εἶπον γελῶν, συνηγόρουν ὑπὲρ αὐτῆς, ὅταν σὺ εἰσῆλθες.

— Ἐὰν ὁ δυστυχὴς Μονὲ ἀκόμη ἔζη, ἤθελε σᾶς εὐχαριστήσει μὲ τὰ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς. Ὁ ἱερεὺς Βαρῖνος ποσῶς δὲν σ' ἀγαπᾷ, καλή μου Ζακελίνη, ἐξηκολούθησε θωπεύων τὴν κεφαλὴν τοῦ νανίου, ἀλλά, μένε ἥσυχος, παρευθὺς θὰ σ' ἀγοράσω καὶ θὰ ἔλθῃς νὰ συγκατοικήσῃς μεθ' ἑνὸς φίλου . . . . Βλέπω ἐκ τῆς ἐκπλήξεώς σου ὅτι δὲν γνωρίζεις τὴν ἱστορίαν τῆς Ζακελίνης, ἐπανέλαβε, στρεφόμενος πρός με.

— Ὄχι, κύριε, καὶ σᾶς ὁμολογῶ ὅτι πολὺ ἐπιθυμῶ νὰ τὴν μάθω.

— Εἶσαι καλλιτέχνης, κύριε; μὲ ἠρώτησε μετά τινα στιγμὴν ὁ ξανθὸς ἀνήρ.

— Μάλιστα, κύριε· ὀνομάζομαι Ἀδριανὸς Ῥοβέρτος, καὶ γράφω κατ' ἔτος πέντε ἢ ἓξ τόμους μυθιστορημάτων ἢ μύθων.

— Ὅθεν δύναμαι νὰ σᾶς διηγηθῶ τὴν ἱστορίαν ταύτην. Δὲν θὰ σᾶς περιγράψω ἐκτεταμμένην βιογραφίαν τοῦ Ἰωάννου Μονέ· ἦτον οὗτος ἐργάτης ἄσημος, ἐξ ἐκείνων, οἵτινες δαπανῶσιν εἴκοσιν ἔτη δυστυχίας καὶ ἀγρυπνιῶν, ἵνα μάθωσι τὸ ἐπάγγελμα καὶ ν' ἀποκτήσωσι ὄνομα εἰς μικρὸν κύκλον φίλων καὶ συγγραφέων· εἷς τῶν ἀποκλήρων ἐκείνων, τῶν σημειουμένων διὰ τῆς σφραγίδος τῆς πενίας, καταχρεωμένος ἀπὸ προηγούμενα χρέη, ἅτινα τὸν ὑπεγείρουσιν, ὡς ὁ Σίσυφος τὸν λίθον, καὶ ἅτινα ἀφανίζουσι τέλος τὸ πνεῦμα, καταπολεμοῦντα τοὺς κληρῆρας.

(Ἕπεται συνέχεια.)

ΠΟΙΗΣΕΙΣ

ΑΣΜΑ ΔΑΜΙΔΟΣ.

Ξύπνα, γλυκέ μου ἄγγελε,
τὸν Χάρων' ἄφες πλέον·
ὁ ἐραστής σου κλαίων
σὲ κράζει γοερῶς.

Τὰ μελανά σου χώματα
εἶναι ὑγρὰ καὶ κρύα,
φρικώδης κατοικία!
δὶν πρέπουσιν εἰς σέ!

Τὰ βλίφαρά σου ἄνοιξον·
ἰδὲ ὁ κόσμος ὅλος
γελᾷ ἀκτινοβόλος
καὶ φέγγ' ὁ οὐρανός.

Σὲ ἱκετεύω, μῆτερ γῆ,
δός μοι εὐώδη ἴα
ἁγνὰ ὡς ἡ εὐδία
καὶ ῥόδα πορφυρᾶ.

Μιᾶς παρθένου στέφανον
θὰ πλέξω οὐρανίας
θὰ βάλω καὶ ταινίας,
μνηστὴ μ' εἶν' ἐκλεκτή.

Στεφανηφόρος νύμφη μου
ὁπόταν ἐξυπνήσῃ,
θὰ μὲ ἀκολουθήσῃ . . . . .
κοιμᾶτ' ἡ λατρευτή.

Ὦ ἄστρον μου πολύτιμον
ποῦ λάμπεις; ποῦ πλανᾶσαι;
φεῦ! εἰς τὴν γῆν κοιμᾶσαι
χλωμὸν καὶ πελιδνόν . . . . .

Καὶ ὅσο σὺ τοῦ βίου μου
ἡ λαμπηδὼν ἡ μόνη,
καὶ μὲ ἐζωογόνει
τὸ ἄχραντόν σου φῶς.

Σὺ ὅσο τῆς καρδίας μου
ἡ ἱερὰ ἑστία,
θεότης μου ἁγία
ἐδρεύουσα ἐκεῖ.

Ὅσο θυμᾶρες ἄνθος μου
καὶ ἔρρε' εὐωδία
ἐκ σοῦ, ὡς ἡ μαγεία
γλυκεῖα, θαψιλής.

Καὶ μὲ ἀφῆκας ἔρημον, . .
πικρὰν τὴν ὕπαρξίν μου . . .
ζοφώδη τὴν ζωήν μου
νὰ σύρω ἐπὶ γῆς.

Κακοῦργε τάφε! ἄνοιξον
τὰ στέρνα σου τὰ μαῦρα,
νὰ τὴν ἐγγίσ' ἡ αὖρα,
νὰ λάβῃ τὴν πνοήν.

Χόρτασον δάκρυ' ἄφθονα,
νὰ κυλισθοῦν νὰ φθάσουν
κ' ἐκείνην νὰ προσψαύσουν·
ἴσως καὶ ἐγερθῇ.

. . . . . .
. . . . . .
. . . . . .

Ὁ τάφος μένει ἄφωνος·
ἡ πλὰξ εἶναι βαρεῖα,
καὶ ἡ παρθένος κρύα,
θανάτου κατοχή!

Κ. ΙΕΡΟΚΛΗΣ.

Σ. Σ. Κατὰ τὸν ἐφετεινὸν Βουτσιναῖον ποιητικὸν διαγωνισμόν, ἓν τῶν ἀρίστων δραμάτων ἐκρίθη καὶ ὁ Ἀριστόδημος, ἔργον τοῦ κ. Ἡρακλέους, ἀγνώστου μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης ὡς ποιητοῦ. Τὸ δημοσιευόμενον σήμερον ᾆσμα εἶναι τὸ τοῦ Δάμιδος, ὅπερ ψάλλει οὗτος ἐπὶ τοῦ τάφου τῆς Δαονίκης, ᾆσμα περιπαθέστατον, δι' ὅπερ καὶ παρεκαλέσαμεν τὸν ποιητὴν αὐτοῦ, ὅπως μᾶς ἐπιτρέψῃ, ἵνα κοσμήσῃ τὰς στήλας τοῦ περιοδικοῦ ἡμῶν.

ΕΙΣ ΑΝΕΡΑΣΤΟΝ ΚΟΡΗΝ.

Πρὸς τί χωρὶς νὰ ἀγαπᾷς νὰ μένῃς, νέα φίλη.
ἀφίλητα ἀφίνουσα τὰ ῥοδινά σου χείλη;
ὦ ἄφες νὰ σε βλέπω κἂν, ἄφες νὰ σ' ἀγαπήσω
τὸν παλαιόν μου ἔρωτα ποθῶν νὰ λησμονήσω . . .
ἐκείνη ἦτο λίθος
καὶ μάτην κατεσπάραξα τὸ νιαρόν μου στῆθος.

Μὴ ἀγαπήσῃς ἄπειρον, φιλτάτη, νεανίαν.
Ἔκλεξε νέον φοβερὰν παθόντα τρικυμίαν,
τὴν θλίψιν δοκιμάσαντα καὶ δύναμιν τῶν στόνων.
Τοῦ ἔρωτος τὴν δύναμιν αὐτὸς γνωρίζει μόνον.
Ὁ ἔρως τῶν ἀπείρων
εὐθὺς κουράζει, μετ' αὐτοῦ μονοτονίαν σύρων.

Ἐκείνη καὶ ἂν μ' ἔθελγε καὶ ἂν ποτε μ' ὡμίλει
πλὴν μ' ἦσαν μαγικώτερα τὰ εἰδικά σου χείλη.
Ἰδοὺ ἐκείνην λησμονῶ ἀπέναντί σου πλέον
κ' εὑρίσκω ἄλλην ἡδονὴν εἰς τ' ὄμμα σου τὸ καῖον·
Ἐλθὲ ν' ἀγαπηθῶμεν.
κ' ἐρώτων νέαν θύελλαν θερμῶν νὰ ὑποστῶμεν.

Προχθὲς ἀκόμη ἔμενον φλεγόμενος ἐμπρός σου
καὶ ἠσθανόμην ἔξαλλος τὸ πῦρ τοῦ βλέμματός σου.
Ἐταξειδεύομεν ὁμοῦ μὲ τόσην θυμηδίαν,
ὥστε ἐλησμονήσαμεν τὴν πέριξ τρικυμίαν
καὶ ἔμενον πλησίον
μὲ τὴν καρδίαν καίουσαν, ἐξ ἔρωτος μεθύων.

Ἂν ἐναυάγησα ἐρῶν, αὐτὴ ὁ πταίστης ἦτο.
Ὁ ναύτης πταίει ἂν ἡ ναῦς ὡς μῦλος ἐκινεῖτο
καὶ ἦτον ἀκατάλληλος διὰ τὴν τρικυμίαν;
—Ἰδού, ἐσώθην ἐνωρὶς ἀπὸ τὴν ἀπιστίαν
καὶ θέλω ἐρωμένην
πρὸς θυελλώδη ἔρωτα καὶ πάθη πεπλασμένην.

Ἂν ἤναπτε τὸ ὄμμα μου, ὦ φίλη μου, ἐμπρός σου
τὰς φλόγας ἐδανείζετο ἀπὸ τοῦ βλέμματός σου.
Τὴν χεῖρα ἔσφιγγον θερμῶς καὶ ἐπεζήτουν, φίλη,
τὰ σιωπῶντα χείλη μου τὰ ἰδικά σου χείλη.
Εἰπέ μοι, ἐνθυμεῖσαι
κ' ἐνθυμουμένη τὰς στιγμὰς ἐκείνας, συγκινεῖσαι;

Χθὲς εἶδον ὄνειρον γλυκύ, πλησίον σου πῶς ἤμην
κ' ἐν ᾧ σιγῶν, τὴν χεῖρά σου θωπεύων, ἐκαθήμην
μὲ φλογερὰ φιλήματα ἀμέτρητα ἐλάλουν . . .
Ἐξύπνησα, πλὴν ἔπαυσαν τὰ στήθη μου νὰ πάλλουν!
Ὦ φίλη μου, ἐκείνη
ἡ ὀπτασία τῆς νυκτὸς καὶ πρᾶγμα δὲν θὰ γίνει;

ΑΣΤΡΑΙΟΣ.

ΤΑ ΑΡΕΣΚΟΝΤΑ ΤΟΙΣ ΠΟΛΛΟΙΣ.

Ὁ κύριος Κ. . . . διαβαίνων ἐκ τῆς οἰκίας τοῦ φίλου Ν. . . . καὶ θέλων νὰ ἀστεῖσθῇ ἔγραψεν ἐπὶ τῆς θύρας διὰ κρητίδος «Γαϊδοῦρι» — Μετά τινας ὥρας τὸν συναντᾷ ὁ Ν. . . . —Μὲ συγχωρῆς, φίλτατε, τῷ λέγει διότι δὲν ἤμην εἰς τὴν οἰκίαν μου ὅτε μὲ ἐπεσκέφθητε . . . .
— Καὶ τίς σὲ τῷ εἶπε Νικολάκη; —
— Εἶδον τὸ ἐπισκεπτήριόν σου ἐπὶ τῆς θύρας μου.

* * *

Ἐλέζογλους ὁ τῆς Μικρασίας Σατράπης ὑπερηγάπα ἕνα τῶν κηπουρῶν του, τὸν ἁπλοῦν Σολεϊμάνην. Ὁ κηπουρὸς τῷ ἐζήτησέ ποτε τὴν χάριν νὰ τὸν διορίσῃ Καδῆν—Διορίζεσαι Καδῆς, τῷ εἶπεν εὐθὺς ὁ Σατράπης, πρόσεχε μόνον εἰς πᾶσαν περίστασιν νὰ ζητῇς μάρτυρας καὶ οὕτω νὰ διατάττῃς τὸν δαρμόν. Ὁ Καδῆς προσεκύνησε τὸν Σατράπην καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν ἕδραν του, Πρῶτοι οἱ δημογέροντες ἔσπευσαν αὐθωρεὶ νὰ τῷ προσφέρωσι τὰ σεβάσματά των καὶ νὰ τὸν συγχαρῶσιν. —Ἔχετε μάρτυρας; ἦτον εὐθὺς ἡ ἐρώτησις τοῦ Καδῆ.—Πρὸς τί; ἀπήντησαν εὐσεβάστως οἱ γέροντες.—Πρὸς τί; δείρατέ τους, εἶπε σύνοφρυς ὁ Σολεϊμάνης, καὶ ἀμέσως τοῖς ἐμετρήθησαν ἀνὰ τριάκοντα ῥάβδισμοί. Οἱ δημογέροντες ἀπῆλθον ἔντρομοι ὑποθέτοντες ὅτι εἶχον διαβληθῆ πρὸς τὸν Σατράπην. Τὴν ἑπομένην ἡμέραν ἄλλοι τῶν ἐπισήμων ἀπεφάσισαν νὰ παρουσιασθῶσιν εἰς τὸν Καδῆν καὶ διαλύσωσι τὴν σκευωρίαν. Πρὶν ἀνασηκώσωσι τὰς κεφαλάς των, τοὺς ἠρώτησεν ὁ Σολεϊμάνης ἂν εἶχον μάρτυρας. —Τί μάρτυρας; ἠρώτησαν οἱ προϋχοντες μετὰ σεβασμοῦ.—Δότε καὶ εἰς τούτους ἀνὰ πεντήκοντα, εἶπεν ὁ Καδῆς. Κακὴν κακῶς ἐξελθόντων καὶ τῶν δευτέρων, τοὺς διεδέχθησαν τρίτοι, καὶ ἡ ἑρμηνεία τοῦ Νόμου προϋχώρει. Ἀλλ' ἐν τούτοις ἱππεὺς σταλεὶς εἰς τὴν πρωτεύουσαν ἐξέθηκε τὸ πρᾶγμα. Ὁ Ἐλέζογλους γελάσας, ἐξήγησεν ἁπλούστερον τὸ κλουτάπιον εἰς τὸν Καδῆν, ὅστις εἶχε δείρει τὸ πλεῖστον τῶν κατοίκων, ὅτι, τοῦ λοιποῦ νὰ ζητῇ μάρτυρας μόνον εἰς τὰς δίκας καὶ δαίρει μόνον τοὺς ἀδικοῦντας.

* *
*

Δύο Κεφαλλῆνες ταξειδεύοντες ἐκινδύνευον ὑπὸ κλύδωνος. Ὁ εἷς τούτων ἐναγκαλισθεὶς τὸν ἱστὸν τοῦ πλοίου ἤρξατο νὰ παρακαλῇ τὸν Ἅγιον Νικόλαον ὑπὲρ τῆς σωτηρίας των, ὑποσχόμενος αὐτῷ κηρὸν, λίβανον, ἔλαιον καὶ ὅ,τι ἄλλο ἐνεθυμεῖτο. Ὁ ἄλλος παρέκει ἱστάμενος τὸν ἐρωτᾷ — Βρὲ Νιόνιο, μὰ θὰ 'μπορέσῃς νὰ κάμῃς λαμπάδα 'σὰν τὸ κατάρτι καὶ κάθεσαι καὶ τὴν τάζεις 'ς τὸν Ἅϊ Νικόλα; — Σώπα, βρὲ μπουνταλᾶ, καὶ 'ξέρω 'γὼ τὶ κάνω! θὰ τοῦ πῶ, πῶς κανεὶς κερᾶς δὲν 'μπόρεσαι νὰ τὴν φτιάξῃ.

* *
*

Ὁ φίλος μας Κ. . . . κατὰ πρόσκλησιν τῆς συζύγου του, ἔγραψεν ἐπὶ χάρτου τὸ ποσὸν τῶν ὑποκαμίσων, καλτζῶν, μανδυλίων καὶ λοιπῶν, δοθέντων εἰς τὴν πλύστριαν καὶ ἔθεσεν αὐτὸ ἐπὶ τῆς τραπέζης. Κατόπιν, κατὰ πρόσκλησιν τῆς μητρός του, ἔγραψεν ἐπὶ ἑτέρου χάρτου τὰ ὀνόματα τῶν ἀποθαμμένων, ἵνα μνημονευθῶσιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Ἡ ἀγράμματος μήτηρ, λαβοῦσα ἀντὶ τοῦ δευτέρου τὸ πρῶτον χαρτίον, ἀπῆλθεν εἰς τὸν Ναόν. Ὁ ἱερεὺς λοιπόν, φορέσας τὰ ὁμματοϋάλιά του καὶ ἀπροσεκτῶν ἤρχισε νὰ μνημονεύῃ.—«Μνήσθητι, Κύριε, τῶν δούλων σου, 10 'ποκάμισα, 10 ζεύγη κάλτζαις καὶ τὰ λοιπά·» ὤ! ποῦ νὰ 'χῃς τὴν εὐχή μου, τί ὀνόματα ἔχουν οἱ ἀποθαμμένοι σου! εἶπε πρὸς τὴν γραῖαν, ἥτις ἐπανελθοῦσα εἰς τὴν οἰκίαν διηγήθη τὸ συμβὰν πρὸς τὸν υἱόν της, ὅστις ἐδόθη εἰς ἀκράτητον γέλωτα.

* *
*

Στρατηγός τις Γάλλος φθονῶν τὴν δόξαν τοῦ πρίγκηπος Κονδὲ διὰ νίκην ἣν εἶχε κερδίσει, τῷ εἶπε ποτέ: — Τί θὰ δυνηθοῦν ἄρά γε νὰ εἴπωσιν ἤδη οἱ φθονοῦντες τὴν δόξαν σας; — Δὲν γνωρίζω εἶπεν ὁ εὐφυὴς πρίγκηψ, καὶ ἐπεθύμουν νὰ σᾶς ἐρωτήσω περὶ τούτου.

* *
*

Μαθητής τις εὐφυὴς ἀλλ' ἀμελὴς ἐξητάζετο ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ τῶν μαθηματικῶν κ. Δ. . . εἰς τὴν ἑκατόμβην τοῦ Πυθαγόρα (πρόβλημα γεωμετρικόν)· ὁ μαθητὴς δὲν ἐγνώριζε νὰ λύσῃ τὸ πρόβλημα.—Δὲν αἰσχύνεσαι ἄθλιε, ἀνεφώνησεν ὁ γέρων καθηγητής, νὰ μὴ λύσῃς τὸ πρόβλημα, τὸ ὁποῖον ἀνακαλύψας ὁ Πυθαγόρας ἔθυσεν εἰς τοὺς θεοὺς ἑκατὸν βόας.—Ἔχετε δίκαιον, κύριε καθηγητά, ἀλλ' ἔχω καὶ ἐγὼ δίκαιον, ἂν δὲν τὸ λύω, ἀφοῦ ὁ Πυθαγόρας τὸ ἐθεώρησε τόσον δύσκολον ὥστε καὶ ἔκαμε θυσίαν, διότι τὸ ἔλυσε.